

**АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

**Діяльність бібліотек
обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти
у 2005 – 2006 рр.**

Інформаційно-аналітичний огляд

Київ 2007

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського
Протокол № від грудня року 2007 року*

Діяльність бібліотек обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти у 2005 – 2006
рр.: Інформ.- аналіт. Огляд / Уклад. В.П. Здановська, канд. іст. наук. П.І. Рогова. – К.: ДНПБ
України м. В.О. Сухомлинського.–2007.–66 с.

<i>Укладач:</i>	В.П. Здановська, н. с. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського
<i>Науковий редактор:</i>	П.І. Рогова, канд. іст. наук, директор ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського
<i>Відповідальний за випуск:</i>	І.І. Хемчян, зав. відділу ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського

Зміст

Вступ	5
Формування інформаційного ресурсу бібліотек ІППО	9
Впровадження інформаційно-комунікативних технологій у практику роботи бібліотек ІППО	15
Інформаційно-бібліографічне обслуговування у бібліотеках ІППО	19
Науково-методична діяльність бібліотек ІППО	27
Кадрове забезпечення бібліотек ІППО	31
Висновки	29
Додаток 1. Формування інформаційного ресурсу бібліотек ІППО	38
Додаток 2. Використання інформаційного ресурсу бібліотек ІППО ...	39
Додаток 3. Середні показники діяльності бібліотек ІППО у 2005 – 2006 рр.	40
Додаток 4. Основні показники інформаційно-бібліографічної роботи бібліотек ІППО	41
Додаток 5. Навантаження на працівників бібліотек ІППО	42
Додаток 6. Бібліографічні посібники, підготовлені бібліотеками ІППО у 2005-2006 рр.	44
Додаток 7. Методичні матеріали, підготовлені бібліотеками ІППО у 2005-2006 рр.	45
Додаток 8. Семінари, які організовували і проводили бібліотеки ІППО у 2005-2006 рр.	47
Додаток 9. Періодичні видання з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності, що передплачують бібліотеки ІППО	48
Додаток 10. Адреси періодичних видань з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства та інформаційної діяльності в Інтернет	49
Додаток 11. Примірне положення про бібліотечно-інформаційний центр обласного (міського) інституту післядипломної педагогічної освіти	50
Додаток 12. Перелік провідних освітянських бібліотек МОН України та АПН України	60
Література	65

Перелік скорочень

АБІС	– Автоматизована бібліотечно-інформаційна система
АПН України	– Академія педагогічних наук України
АРМ	– Автоматизоване робоче місце
БД	– База даних
ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського	– Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського
ДПА	– Довідково-пошуковий апарат
ЕК	– Електронний каталог
ЕДД	– Електронна доставка документів
ЗНЗ	– Загальноосвітній навчальний заклад
ІКТ	– Інформаційно-комунікаційні технології
ІМНВПОПК	– Інститут методики навчання і виховання, післядипломної освіти педагогічних кадрів
ІПОПК	– Інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів
ІППО	– Інститут післядипломної педагогічної освіти
ЛОНПБ	– Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека
МБА	– Міжбібліотечний абонемент
МНПБ	– Миколаївська науково-педагогічна бібліотека
МОН України	– Міністерство освіти і науки України
НДР	– Науково-дослідна робота
НМІБО	– Науково-методичний інститут безперервної освіти
НМІПОПК	– Науково-методичний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів
ОРФ	– Обмінно-резервний фонд
ПТНЗ	– Професійно-технічний навчальний заклад
РІПОПК	– Регіональний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів
СКС	– Систематична картотека статей
ЦППО	– Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти

Вступ

Післядипломна педагогічна освіта є важливою ланкою національної системи безперервної освіти, головними завданнями якої є забезпечення випереджального характеру підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, створення ефективних технологій навчання дорослих, проведення наукових досліджень з актуальних проблем розвитку психолого-педагогічної науки та ін. Реалізація цих завдань покладена на обласні інститути післядипломної педагогічної освіти (ІППО). Втім, успішне їх вирішення потребує й активної участі у зазначених вище процесах таких важливих структурних підрозділів ІППО як бібліотеки, адже інформація, яка створюється у бібліотеках є стратегічним ресурсом освітянської галузі.

Бібліотеки ІППО належать до типу спеціальних педагогічних бібліотек і є складовою мережі освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України на чолі з Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О.Сухомлинського (ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського). Ці бібліотеки функціонують у правовому полі, що ґрунтується на Конституції України, законах України „Про вищу освіту”, „Про бібліотеки і бібліотечну справу”, „Положенні про мережу освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України”, „Положенні про спеціальну навчально-педагогічну бібліотеку обласного (міського) Інституту післядипломної педагогічної освіти”.

Соціально-економічні зміни в нашій державі, інформатизація суспільства, введення у практику роботи бібліотек інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) зумовили початок процесу трансформації бібліотек ІППО у сучасні бібліотечно-інформаційні центри, в яких застосовуються нові моделі інформаційного обслуговування освітян, що дозволяють сприймати бібліотеку як науково-інформаційну систему, яка забезпечує користувачів інформацією не лише із своїх бібліотечних фондів, а й інших бібліотек та бібліотечних мереж.

Зазнають змін і функції бібліотек ІППО: поряд з традиційними (формування повноцінного інформаційного галузевого ресурсу на традиційних та електронних носіях, інформаційна підтримка процесу підвищення кваліфікації педагогічних кадрів у регіонах України, забезпечення фахових інформаційних потреб освітян, підготовка вторинних документів з актуальних психолого-педагогічних питань, науково-методичне забезпечення бібліотек загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів області) ці книгозбірні розпочали створення власних баз даних, електронних каталогів, цифрових колекцій й надають доступ до них, а також до світового інформаційного простору. Вищезазначене підтверджує той факт, що одним з вагомих напрямів роботи бібліотек ІППО стає інформаційна діяльність, яка нині змінює свій змістовий аспект, і, завдяки впровадженню ІКТ сприяє розширенню спектру функцій, які вони виконуватимуть, зокрема, перспективними для даних бібліотек стають:

- участь у створенні корпоративного електронного каталогу бібліотек освітянської мережі України на базі ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського;
- надання віртуальних довідок;
- використання електронної доставки документів;
- обслуговування віртуальних користувачів тощо.

Нові завдання потребують зміни структурно-функціональної моделі й удосконалення діяльності бібліотек ІППО, а також науково-методичного забезпечення цього процесу. Зважаючи на те, що базисною основою науково-методичного забезпечення є аналіз реально існуючої ситуації в бібліотеках освітянської мережі, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, як головний координаційний центр мережі освітянських бібліотек МОН України та АПН України, починаючи з 2000 р. щорічно збирає статистичні звіти про діяльність бібліотек ІППО, аналізує основні показники їхньої роботи і готує інформаційно-аналітичні огляди. Ця робота виконувалася у рамках НДР „Теоретичні засади

формування всеукраїнського інформаційного ресурсу з питань психолого-педагогічної науки і освіти на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського” (наук. керівник – П. І. Рогова, канд. іст. наук, директор ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського). У 2005 р. був підготовлений і надісланий до усіх бібліотек ІППО перший інформаційно-аналітичний огляд „Діяльність бібліотек обласних (міських) інститутів післядипломної педагогічної освіти у 2000-2004 рр.” [2], який дав можливість ректорам ІППО та завідувачам бібліотек не лише ознайомитися з загальними тенденціями розвитку бібліотек ІППО, а й проаналізувати діяльність своєї книгозбірні, порівнявши її з роботою аналогічних бібліотек й співставивши навантаження на працівників, окреслити пріоритетні напрями подальшого розвитку з метою прискорення їхньої трансформації у сучасні бібліотечно-інформаційні центри.

У інформаційно-аналітичному огляді „Діяльність бібліотек інститутів післядипломної педагогічної освіти у 2005 – 2006 рр.” висвітлені здобутки і проблемні питання функціонування бібліотек ІППО у зазначений період у контексті основних напрямів (формування інформаційного ресурсу, інформаційно-бібліографічне обслуговування, науково-методична діяльність, кадрове забезпечення), визначені слабкі ланки у роботі цих книгозбірень, окреслені шляхи подолання проблем, які заважають бібліотекам ІППО зайняти чільне місце у вітчизняному і світовому інформаційному просторі. Вперше введено розділ “Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій”.

Даний інформаційно-аналітичний огляд ґрунтується на статистичних звітах 22 із 27 бібліотек ІППО, які надсилали їх у зазначений період, а саме бібліотек: Волинського, Дніпропетровського, Донецького, Житомирського, Закарпатського, Запорізького, Івано-Франківсько, Київського, Кіровоградського, Кримського, Луганського, Львівського, Полтавського, Рівненського, Сумського, Харківського, Херсонського, Хмельницького,

Черкаського, Чернівецького, Чернігівського ІППО та ЦІППО АПН України. Зважаючи на те, що не усі бібліотеки ІППО щорічно надсилали звіти про свою діяльність, у даному інформаційно-аналітичному огляді основні показники їхньої роботи проаналізовано у порівнянні з 2004 р.

Формування інформаційного ресурсу бібліотек ІППО

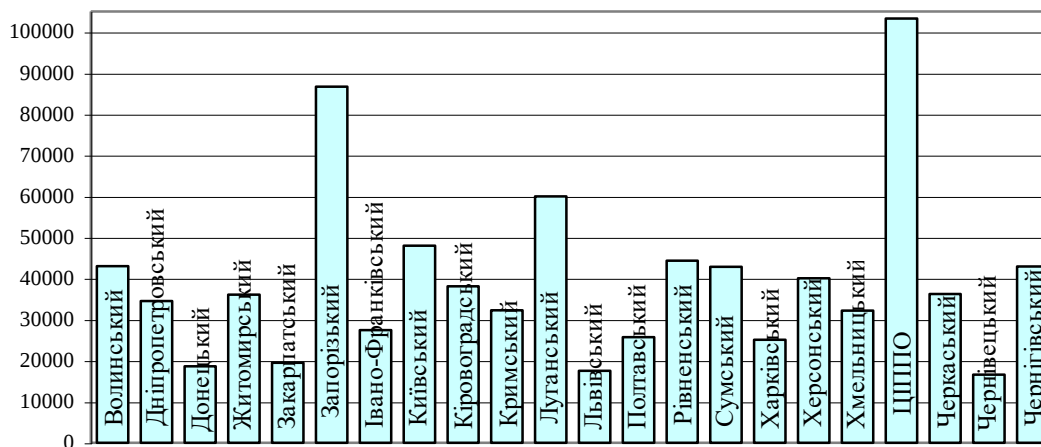
Формування інформаційного ресурсу як бази інноваційного розвитку вітчизняної педагогічної науки відповідно до типу, мети і завдань бібліотек, а також фахових інформаційних потреб користувачів – один з основних напрямів діяльності бібліотек ІППО.

Аналіз першого етапу формування інформаційного ресурсу – комплектування – показав, що у 2005-2006 рр. цей процес, як і у попередні роки, був нестабільним, що зумовлювалося незначним фінансуванням, постійним подорожчанням видань та ін.

Станом на 01.01.2007 р. сукупний інформаційний ресурс бібліотек ІППО нараховував 866 223 прим. документів, що на 54850 прим. більше ніж у 2004 р. Найбільші фонди мають бібліотеки ЦІППО АПН України (103 253 прим.), Запорізького ІППО (86 700 прим.) і Луганського ІППО (59 975 прим.).

Діаграма 1

Інформаційний ресурс бібліотек ІППО
станом на 01. 01. 2007 р.

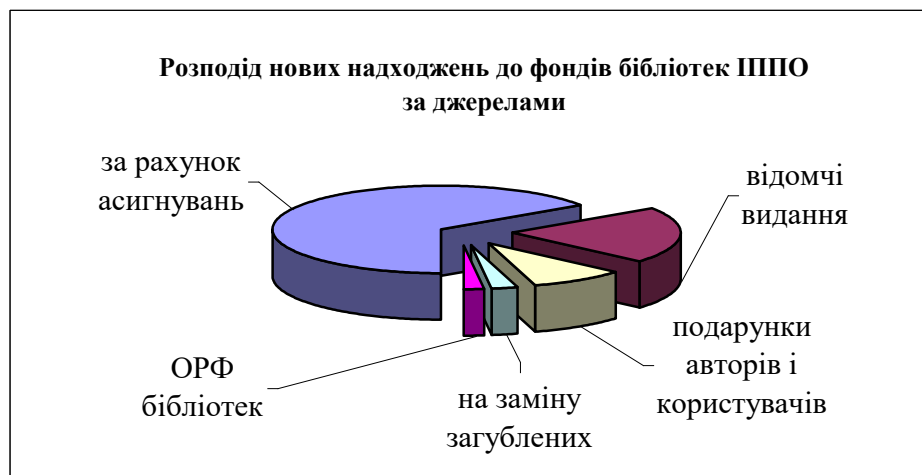

Упродовж звітної періоду до фондів бібліотек ІППО надійшло 60 675 прим. документів, що у середньому на 14 % більше ніж у 2003 –2004 рр. Однак, детальний аналіз динаміки надходжень нових документів виявив, що постійно їхня кількість дещо збільшується лише в бібліотеках Івано-Франківського

ІППО, Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського, Рівненського та Сумського ІППО. У решті бібліотек процес комплектування фондів не є стабільним, що негативно позначається на їхньому оновленні. Так, у 2006 р. коефіцієнт оновлення у середньому зменшився до 3,4 % (2005 р. – 4,6 %; 2004р. – 3,5%), хоча в окремих бібліотеках ІППО він значно вищий: у бібліотеці Харківського НМІБО – 7 %, Київського ІПОПК – 7,6 %, Чернівецького ІППО – 8,3 %, Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського – 8,7 % (додаток 1).

Позитивною тенденцією є збільшення кількості видань, які були придбані бібліотеками ІППО у видавництвах і книготорговельних організаціях за рахунок асигнувань, передбачених на комплектування (65 %). Одним з основних джерел комплектування фондів були й відомчі малотиражні видання (20,5 %). Незначний відсоток нових надходжень до фонду склали дарунки авторів й користувачів бібліотек ІППО (9 %), видання, придбані на заміну загублених (2,5 %) і з ОРФ інших бібліотек (2 %).

Діаграма 2

У середньому найбільшу частку нових надходжень становили видання психолого-педагогічної тематики (51,3 %), з суспільних наук (17,5 %), літературознавства і мовознавства (9 %). Впродовж 2005 – 2006 рр. дещо збільшилася кількість нових документів з питань бібліотекознавства, бібліографознавства й інформаційної діяльності (1 %). Не зважаючи на те, що частка цих видань є досить малою, позитивним є той факт, що нині практично

усі бібліотеки ІППО отримували до фондів видання бібліотекознавчого характеру, щоправда, їхня кількість коливається від двох документів у бібліотеках Закарпатського ІМНВПОПК, Полтавського ІППО, Херсонського РПОПК, Черкаського, Чернівецького ІППО та ЦППО АПН України до 38 документів у бібліотеці Харківського НМІБО.

Аналіз нових надходжень за видами документів показав, що більшу частину, як і у попередні роки, склали книги і брошури: у середньому – 67 %, періодичні видання – 16 %, наочні посібники – 4,4 %, автореферати дисертацій – 1,5 %, аудіовізуальні документи – 0,2 %. Документи на електронних носіях інформації також складають незначну частину нових надходжень: у бібліотеці Донецького ІППО – 11 %, Рівненського ІППО – 1,4 %, Черкаського ІПОПІ – 0,2 %, Дніпропетровського ІППО і Харківського НМІБО – 0,1 %, Київського ІПОПК – 0,08 %. На електронних носіях бібліотеки отримують переважно навчальні програми, підручники, бази даних (БД) різної тематики, повнотекстові БД художньої літератури з ілюстраціями, енциклопедії та ін., що розширює можливості бібліотек ІППО щодо поліпшення інформаційного забезпечення освітян. Крім того, зберігання документів на електронних носіях не потребує значних площ, що є дуже актуальним для цих бібліотек, адже у більшості з них приміщення у 4-5 разів менші за необхідні і потребують ремонту, як, наприклад, у бібліотеках Закарпатського ІМНВПОПК, Кримського республіканського ІППО, Рівненського ІППО та Херсонського РПОПК що негативно впливає на дотримання санітарно-гігієнічного режиму зберігання фондів й ускладнює їхнє ефективне використання.

З метою збереження інформаційних ресурсів співробітники бібліотек ІППО впродовж звітнього періоду провели низку заходів, зокрема: раціональне розміщення частин фонду, окреме зберігання рідкісних і цінних видань, ліквідація заборгованості, перевірки бібліотечних фондів, у результаті чого впродовж 2005 – 2006 рр. з них було вилучено 41324 прим. застарілих,

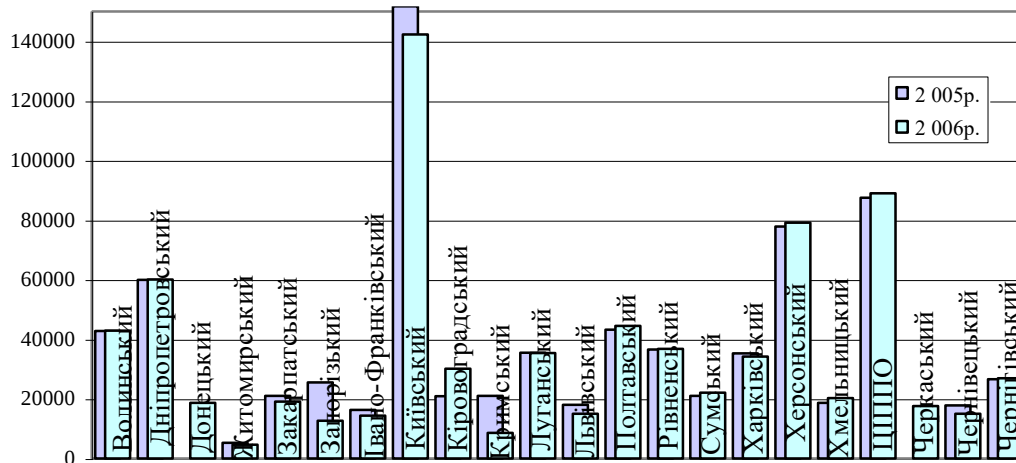
непрофільних і зношених видань. Бібліотеки Кримського республіканського ІППО і Черкаського ІППО провели повну інвентаризацію своїх фондів. Співробітники бібліотеки Київського ІПОПК проводили рекомендаційні бесіди “Як берегти книгу” і надавали консультації-поради “Як ремонтувати книгу”. Крім того усі бібліотеки ІППО займалися дрібним ремонтом пошкоджених книг, однак більшість з них робили це власними зусиллями, адже кошти на палітурні роботи бібліотеки не отримують. Аналіз звітних матеріалів бібліотек ІППО виявив, що лише бібліотеки Донецького ІППО, Київського ІПОПК, Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського та Черкаського ІППО впродовж 2005 – 2006 рр. одержували кошти на цей вид робіт, але їх також не вистачало. З огляду на це, можна спрогнозувати, що окремі видання, які бібліотеки отримують в одному примірнику і, які псуються через систематичне ксерокопіювання й сканування, досить скоро стануть недоступними для користувачів. Таким чином назріла необхідність придбання для бібліотек ІППО (або орендування в інших бібліотеках) спеціальної техніки для оцифровування видань з метою створення їхніх електронних копій і надання їх у користування читачам, а також забезпечення доступу до них віддалених користувачів через мережу Інтернет.

Одним з найважливіших етапів формування інформаційного ресурсу є його використання, оскільки динаміка цього процесу демонструє якість фонду і його відповідність інформаційним потребам користувачів.

Аналіз звітних матеріалів бібліотек ІППО показав, що впродовж 2005 – 2006 рр. вони надали своїм користувачам 1 556 553 документи, що у середньому на 2,6 % більше ніж у період 2003 – 2004 рр.

Діаграма 3

Динаміка книговидач у бібліотеках ІППО у 2005-2006 р.

Детальний аналіз кількості книговидач у різних бібліотеках ІППО виявив, що переважно цей показник є стабільним. Водночас у бібліотеці ЦППО АПН України кількість книговидач порівняно з 2004 р. (49 779 док.) у 2006 р. зросла майже удвічі (89 000 док.), а в бібліотеках Запорізького ІППО¹, Кримського республіканського ІППО та Харківського НМІБО показник книговидач у звітний період удвічі скоротився. В більшості бібліотек ІППО обіг фонду становить від 0,1 до 1,7 разів і лише у бібліотеці Херсонського РІППО – 2 рази, а в бібліотеці Київського обласного ІПОПК – 2,9 разів (додаток 2).

Співставлення та аналіз показників обертаності фондів, читаності, книгозабезпеченості (додаток 3) з коефіцієнтами росту фонду, користувачів і книговидач дали підстави зробити висновок, що:

- лише в бібліотеках Волинського НМІПОПК і Закарпатського ІМНВПОПК обсяг фонду відповідає кількості користувачів і книговидачі, завдяки чому він використовується ефективно. Збереження позитивної динаміки сприятиме подальшій інтенсифікації використання фондів цих книгозбірень;
- інформаційні ресурси бібліотек Житомирського ІППО, Полтавського ІППО, Сумського ІППО, Харківського НМІБО і Херсонського РІППО також

¹ Зменшення книговидач у бібліотеці Запорізького ІППО зумовлено тим, що бібліотека деякий час не обслуговувала користувачів у зв'язку з переїздом у нове приміщення

використовуються доволі ефективно, однак їхній обсяг зростає швидше, ніж кількість користувачів, через що у подальшому може збільшитися частина фонду, яка не використовується, зменшиться показник обертаності фонду. Тому зазначеним бібліотекам необхідно активізувати свою інформаційну роботу, наприклад проводити заходи поза межами бібліотеки для залучення нових користувачів;

- у решті бібліотек ІППО інформаційний ресурс використовується не достатньо ефективно, що зумовлено факторами, що були проаналізовані вище (часткова невідповідність фондів інформаційним потребам користувачів, неможливість їхнього раціонального розміщення та ін.). Збереження такої ситуації може призвести до збільшення кількості незадоволених запитів користувачів, недостатньої книгозабезпеченості, подальшого зменшення інтенсивності використання фондів. Зважаючи на це, даним бібліотекам необхідно нарощувати обсяги фондів за рахунок надходжень нових актуальних видань психолого-педагогічної тематики, активізувати діяльність з його розкриття й популяризації (виставкова робота), проведення заходів з залучення освітян області до користування бібліотеками.

Підсумовуючи діяльність бібліотек ІППО щодо формування їхнього інформаційного ресурсу, слід наголосити, що впродовж 2005 – 2006 рр. хоча і відбулися незначні позитивні зміни у цьому процесі, основні проблеми залишилися. Серед них: обмежене фінансування на комплектування інформаційного ресурсу (у т.ч. й на передплату періодичних видань), постійне здороження видань, брак документів на електронних носіях та неможливість їхнього використання через відсутність комп'ютерної техніки та ін. Втім, слід зауважити, що вирішення однієї з перерахованих проблем не матиме позитивного впливу на діяльність бібліотек ІППО – їх необхідно вирішувати у комплексі. З огляду на те, що бібліотеки є структурними підрозділами ІППО,

потрібно особливо наголосити на тому, що усі проблемні питання співробітники цих бібліотек мають вирішувати у взаємодії з керівництвом ІППО. Лише за умови уваги до бібліотеки, розуміння її потреб і належного фінансування бібліотеки ІППО зможуть сформувати якісні інформаційні ресурси, які максимально повно задовольнятимуть інформаційні потреби педагогічних та науково-педагогічних кадрів у регіонах України.

Впровадження інформаційно-комунікативних технологій у практику роботи бібліотек ІППО

Важливим аспектом сучасної бібліотечної практики є впровадження в роботу ІКТ. Сьогодні – це не лише вимога часу, а й основна умова для:

- поступової трансформації бібліотек ІППО у бібліотечно-інформаційні центри;
- підвищення рівня бібліотечно-інформаційного обслуговування освітян завдяки розширенню можливостей щодо організації, ефективного використання інформаційних ресурсів та надання користувачам вільного доступу до світового інформаційного простору (використання бібліографічних, повнотекстових та реферативних БД, електронних бібліотек тощо);
- створення електронних каталогів, обміну інформацією, участі у системах міжбібліотечної кооперації та інтеграції як з освітянськими так і іншими бібліотеками;
- використання електронної доставки документів (ЕДД) та надання віртуальних довідок з метою оперативного і максимально повного забезпечення фахових інформаційних потреб освітян;
- створення веб-сторінок бібліотек на веб-сайтах ІППО для висвітлення їхньої діяльності, популяризації бібліотечних фондів, бібліографічної продукції та послуг;

- скорочення трудовитрат на виконання традиційних бібліотечно-бібліографічних процесів².

Аналіз стану впровадження ІКТ у практику роботи бібліотек ІППО показав, що порівняно з 2004 р., коли комп'ютеризовані були лише 9 бібліотек (Дніпропетровського ІППО, Донецького ІППО, Івано-Франківського ІППО, Львівського ІППО, Миколаївського ІППО, Хмельницького ІППО, Черкаського ІППО, Чернігівського ІППО та ЦППО АПН України), впродовж 2005 – 2006 рр. були забезпечені ПК ще 11 бібліотек: Волинського НМПОПК, Запорізького ІППО, Київського ІПОПК, Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського, Кримського республіканського ІППО, Полтавського ІППО, Рівненського ІППО, Харківського НМІБО, Херсонського РІППО, Чернівецького ІППО, Чернігівського ІППО. Таким чином сьогодні комп'ютеризовано 20 із 22 бібліотек ІППО, діяльність яких розглядається у даному огляді. У 2007 р. планують отримати комп'ютери бібліотеки Житомирського ІППО і Луганського ІППО. Однак, через відсутність у бібліотеках ІППО відповідного програмного забезпечення вони не можуть провести комплексну автоматизацію бібліотечно-бібліографічних процесів, створювати ЕК, бібліографічні і повнотекстові БД й надавати до них доступ освітянам. Як свідчать звітні матеріали бібліотек ІППО, лише п'ять бібліотек використовують в роботі АБІС, зокрема бібліотеки: Дніпропетровського ІППО (“ІРБІС”), Київського ІПОПК (“ІРБІС”), Донецького ІППО (“MARK-SQL”), ЦППО АПН України (“УФД-Бібліотека”), Черкаського ІППО (“Славутич”). Бібліотеки Івано-Франківського ІППО й Харківського НМІБО використовують програму “ACCESS” для створення БД. Деякі із зазначених бібліотек вже розпочали створення ЕК, зокрема: бібліотека Дніпропетровського ІППО (1847 бібліографічних записів), Івано-Франківського ІППО (8134 бібліографічних записів), Київського ІПОПК (7131 бібліографічних

² Зазначені нові завдання для бібліотек ІППО враховані науковцями ДНІПБ України ім. В.О. Сухомлинського у “Примірному положенні про бібліотечно-інформаційний центр обласного (міського) інституту післядипломної педагогічної освіти” і можуть бути використані бібліотеками ІППО в якості моделі (додаток 11).

записів). Решта бібліотек у свої звітах не зазначили кількість створених бібліографічних записів в ЕК. Бібліотеки Хмельницького ІППО і Херсонського РІППО також створюють ЕК, однак не зазначили, з використанням якої АБІС.

Стратегічно важливим питанням на шляху якісного і оперативного забезпечення інформаційних потреб освітян у бібліотеках ІППО залишається надання їм доступу до глобальної мережі Інтернет, тобто створення у цих бібліотеках Інтернет-місць. У 2005 – 2006 р. можливість входження у світовий інформаційний простір отримали 8 бібліотек, зокрема: Дніпропетровського ІППО, Донецького ІППО, Івано-Франківського ІППО, Полтавського ІППО, Харківського НМІБО, Черкаського ІППО та ЦІППО АПН України, однак доступ користувачів до віддалених джерел інформації забезпечували лише бібліотеки Івано-франківського ІППО, Дніпропетровського ІППО і Харківського НМІБО.

Застосування ІКТ у бібліотеках ІППО дозволило цим книгозбірням, крім створення власних електронних ресурсів і використання можливостей Інтернет, розпочати у 2005 – 2006 рр. роботу з створення веб-сторінок на веб-сайтах ІППО.

Аналіз веб-сайтів обласних ІППО показав, що бібліотеки Кримського республіканського ІППО і Львівського ІППО на них не представлені³. На сайтах Одеського ІППО, Полтавського ІППО, Рівненського ІППО, Сумського ІППО та Хмельницького ІППО зазначено лише, що у структурі інститутів є бібліотека й подано прізвища завідувачів.

Більш детальна інформація представлена на сайтах Чернігівського і Київського ІПОК. Зокрема, на сайті Чернігівського ІППО є сторінка “Науково-педагогічна бібліотека”, на якій розміщена інформація про співробітників бібліотеки, час її заснування, кількісний склад бібліотечного

³ Сайти Харківського та Черкаського ІППО були недоступні на момент аналізу.

фонду, довідково-пошуковий апарат бібліотеки (каталоги, картотеки), періодичні видання, що передплачує бібліотека.

Особливо необхідно відзначити роботу, проведену співробітниками бібліотеки Київського обласного ІПОК щодо розробки і змістового наповнення веб-сторінки “Інформаційно-бібліотечний ресурс”, яка складається з двох рубрик. В рубриці “Каталоги” міститься інформація про алфавітний та систематичний каталоги бібліотеки, тематичні картотеки, СКС. Крім того подано перелік нових надходжень до бібліотеки: періодичних видань, авторефератів дисертацій та дисертацій, електронних засобів навчання, які є в бібліотеці (наприклад, електронні географічні атласи та ін.) із посиланнями на повні тексти. У рубриці “Науково-педагогічні бібліотеки” подано інформацію про провідні освітянські бібліотеки (ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ), національні бібліотеки України, педагогічні бібліотеки світу. Також представлено інформацію про міжбібліотечний абонемент (МБА): правила користування й назви центрів МБА та їхні адреси.

Бібліотеки Волинського НМІПОК, Запорізького ІПО, Кіровоградського ІПО ім. Василя Сухомлинського, Рівненського ІПО, Черкаського ІПО та ЦІПО АПН України планують створити веб-сторінки у 2007 р.

Аналіз стану впровадження ІКТ у діяльність бібліотек ІПО виявив, що цей процес, з одного боку, забезпечує користувачам нові можливості роботи з інформацією і, водночас, ще більше загострює проблеми цих книгозбірень у даному аспекті їхньої роботи. Насамперед, це оснащення бібліотек сучасним комп’ютерним і телекомунікаційним обладнанням, виходом в Інтернет, відповідними ліцензійними програмами, АБІС, сканерами та забезпечення участі бібліотек ІПО у створенні всеукраїнського корпоративного електронного ресурсу з психолого-педагогічних питань на базі ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Не менш важливим питанням у зв’язку з

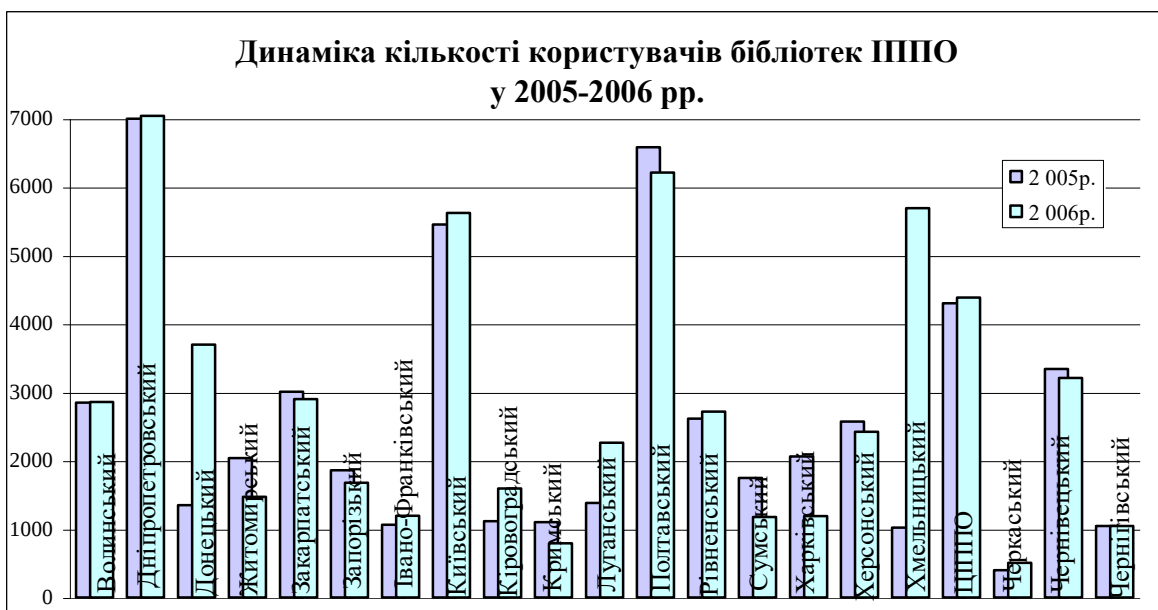
упровадженням ІКТ та розширенням функціональних обов'язків співробітників бібліотек ІППО є введення до штатного розпису додаткової штатної одиниці, а також організація навчання співробітників комп'ютерної грамотності. Подолання зазначених проблем сприятиме удосконаленню усіх напрямів діяльності бібліотек ІППО.

Інформаційна і довідково-бібліографічна діяльність бібліотек ІППО

Головною метою діяльності бібліотек ІППО є інформаційно-бібліографічний супровід наукових досліджень ІППО, процесу підвищення кваліфікації та самоосвіти педагогічних кадрів шляхом оперативного і якісного забезпечення фахових інформаційних потреб усіх категорій користувачів.

Користувачами бібліотек ІППО є науково-педагогічні кадри, співробітники ІППО, слухачі курсів, учителі, студенти та бібліотекарі. Найчисельнішою категорією користувачів є слухачі курсів підвищення кваліфікації – 52 %, учителі складають 13 %, студенти 3,2 %, співробітники ІППО 2,5 %, бібліотекарі – 1,5 %. Досить незначну частку користувачів, у середньому 1,6 %, складають професорсько-викладацький склад та науковці, і, лише в бібліотеці ЦППО ця категорія користувачів становить 5 %.

Діаграма 4

На задоволення фахових інформаційних потреб усіх категорій користувачів, популяризацію наявних інформаційних ресурсів та залучення нових користувачів спрямовувалася інформаційна і довідково-бібліографічна діяльність бібліотек ІППО (додаток 4).

У 2006 р. бібліотеки ІППО задовольнили інформаційні потреби 62 953 користувачів, що, у середньому, на 24 % більше ніж у 2005 р. (47 549) (додаток 5).

Однак, детальний аналіз виявив, що збільшення кількості користувачів відбулося лише в бібліотеках Волинського НМІПОПК, Дніпропетровського ІППО, Донецького ІППО, Івано-Франківського ІППО, Київського ІПОПК, Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського, Луганського ІППО, Рівненського ІППО, Хмельницького ІППО, Черкаського ІППО та ЦППО АПН України. В інших книгозбірнях кількість користувачів зменшилася від 4-6 % (Закарпатський ІМНВПОПК, Запорізький ІППО, Полтавський ІППО⁴ і Чернівецький ІППО) до 28-30 % (Житомирський ІППО, Кримський республіканський ІППО, Сумський ІППО і Харківського НМІБО).

⁴ Зменшення кількості користувачів у бібліотеці Полтавського ІППО зумовлено тим, що бібліотека не обслуговувала користувачів у зв'язку з проведенням капітального ремонту.

Впродовж 2005 – 2006 рр. бібліотеки ІППО забезпечили інформаційні потреби 968 групових і 2365 індивідуальних абонентів. Детальний аналіз цієї роботи не можливий через те, що бібліотеки у своїх звітних матеріалах не подали інформацію про кількість інформаційних повідомлень, наданих груповим і індивідуальним абонентам. Завідувачам бібліотек ІППО необхідно врахувати цей недолік і, надалі, обов'язково враховувати вищезазначені показники й подавати їх у звітних матеріалах.

Аналіз інформаційної діяльності виявив щорічне зменшення, майже удвічі, кількості проведених бібліотеками ІППО днів інформації. Так, у 2004 р. було проведено 231 день інформації, у 2005 р. – 121, у 2006 р. – 50. Крім того зменшилася й кількість днів фахівця: у 2004 р. – 110 заходів, 2005 р. – 65, у 2006 р. – 33 заходи. Але, в той же час, слід зауважити, що найактивніше працювали у цьому напрямі бібліотеки Волинського НМІПОПК, Київського ПОПК, Луганського ІППО та Хмельницького ІППО.

У звітному періоді бібліотеки ІППО активно використовували таку форму інформаційної діяльності як організація книжкових виставок. Так, у середньому на 15%, порівняно з 2004 р., зросла кількість виставок нових надходжень (у 2004 р. – 142, у 2005 р. – 145, у 2006 р. – 166), на 26% зросла кількість тематичних виставок, присвячених актуальним питанням розвитку вітчизняної педагогічної науки, визначним датам і подіям у галузі освіти тощо. Впродовж 2005 – 2006 рр. бібліотеки ІППО організували 561 тематичну виставку, з яких, наприклад, бібліотека Чернігівського ІППО – 108, бібліотека Дніпропетровського ІППО – 39, бібліотеки Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського, Рівненського ІППО і Херсонського РІППО – по 36, бібліотеки Волинського НМІПОПК, Житомирського ІППО, Київського ПОПК, Полтавського ІППО і Чернівецького ІППО – по 24 тематичних виставки. Порівняно з 2004 р. на 18% зросла кількість виставок за профілем діяльності ІППО (у 2004 р. – 162, у 2005 р. – 164, у 2006 р. – 197), зокрема бібліотека

Харківського НМІБО впродовж звітнього періоду підготувала 56 таких виставок, бібліотека Житомирського ІППО – 36, бібліотека Рівненського ІППО – 33, бібліотеки Івано-Франківського і Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського – по 28 виставок.

Не достатньо активно використовували бібліотеки ІППО таку важливу форму забезпечення інформаційних потреб користувачів як МБА, що частково обумовлюється відсутністю у цих книгозбірнях телефонів, електронної пошти, а також дефіцитом кадрів. Упродовж 2005 – 2006 рр. можливостями МБА користувалися лише бібліотеки Волинського НМІПОПК, Дніпропетровського ІППО, Донецького ІППО, Житомирського ІППО, Київського ІПОПК, Харківського НМІБО, Чернігівського ІППО та ЦІППО АПН України, завдяки чому з інших бібліотек було отримано 872 документи, з яких: у 2006 р. – 443 док., у 2005 р. – 429, що у середньому на 14% менше ніж у 2004 р. (508 док.). Відсутність комп'ютерної техніки, Інтернету та електронної пошти в бібліотеках ІППО унеможлиблюють впровадження нового виду бібліотечного сервісу – електронну доставку документів, яку нині розглядають як невід'ємну складову МБА, що дозволяє забезпечити інформаційні потреби користувачів у максимально короткий термін.

Довідково-бібліографічна діяльність бібліотек ІППО була спрямована на ведення у традиційній і електронній формах довідково-пошукового апарату (ДПА), надання бібліографічних довідок, підготовку бібліографічних посібників.

З метою розкриття бібліотечних фондів та покращення довідково-бібліографічного обслуговування освітян усі бібліотеки ІППО у 2005 – 2006 рр. продовжували роботу з формування у традиційній формі ДПА до своїх фондів: абеткових і систематичних каталогів, систематичної картотеки статей (СКС), а також краєзнавчими й тематичними картотеками. Аналіз звітних матеріалів показав, що у середньому кожна бібліотека ІППО веде 3 – 7 тематичних

картотек з актуальних питань розвитку сучасної педагогічної науки, освіти і практики, а також діяльності шкільних бібліотек, наприклад: “Здоров’язберігаюча функція школи”, “Управлінський менеджмент” (бібліотека Волинського НМІПОПК), “Бібліотечний урок” (бібліотека Донецького ІППО), “Освіта Закарпаття” (бібліотека Закарпатського ІМНВПОПК), “Організація діяльності шкільної бібліотеки” (бібліотека Запорізького ІППО), “Мова, освіта, культура в контексті Болонського процесу”, “Впровадження зовнішнього оцінювання” (бібліотека Полтавського ІППО), “Сучасний урок”, “Шкільні програми” (бібліотека Харківського НМІБО),. Бібліотека Київського ІПОПК веде 12 тематичних картотек, серед яких: “Інноваційний освітній менеджмент”, “Акмеологія освіти”, “Інформаційно-комунікаційні технології в освіті” та ін., бібліотека Луганського ІППО – 15 картотек, серед яких: “Андрогогіка”, “Моніторинг якості освіти”, “Педагогічна компетентність” та ін., бібліотека Хмельницького ІППО – понад 30 картотек, зокрема: “Профільне навчання”, “Моніторинг в освіті”, “Інноваційні технології навчання”. Заслуговує на увагу досвід бібліотек Львівського ІППО і Херсонського РІППО, які ведуть відповідно “Картотеку інформаційних видань ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського” та картотеку “ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського інформує”, “В.О. Сухомлинський і сучасність”.

Важливим напрямом діяльності бібліотек ІППО була підготовка бібліографічних посібників різних типів і видів. Впродовж 2005 – 2006 рр. цими бібліотеками було підготовлено 119 бібліографічних покажчиків (додаток 6), серед яких:

- покажчики, присвячені визначним датам і діячам у галузі науки, освіти і культури (“Видатні педагоги: До 70-річчя з дня народження О. Захаренка” (Волинський НМІПОПК), “О.А. Захаренко. Учитель. Вчений. Особистість. Бібліографічний покажчик” (Черкаський ІППО), “Великий Каменярь: До 150-річчя від дня народження І. Франка” (Харківський НМІБО), “До 150-річчя з

дня народження І. Франка” (Хмельницький ІППО), “До відзначення 160-річчя утворення Кирило-Мефодіївського братства”, “До влаштування пам’яті С. Єфремова”, “З нагоди відзначення 75-річчя Дніпропетровської області” (Дніпропетровський ІППО);

- покажчики, що відображають наукову та науково-методичну діяльність ІППО (“Інформаційно-бібліографічний довідник науково-методичних видань Донецького обласного ІППО”, “Покажчик навчально-методичної літератури, виданої працівниками Львівського обласного ІППО”, “Анотований перелік науково-методичної літератури, виданої Чернівецьким інститутом післядипломної педагогічної освіти”, “Бібліографічний покажчик видань Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти за 1995-2005 рр.”).
- покажчики, присвячені актуальним питання розвитку вітчизняної педагогічної науки, освіти і практики (“Андрогогічні аспекти розвитку педагогічної майстерності” (Волинський НМІПОПК), “Екологічне виховання учнів” (Закарпатський ІМНВПОПК), “Девіантна поведінка – проблема сьогодення” (Київський ІПОПК), “Метод проєктів в школі”; “Принцип наступності у навчально-виховному процесі” (Полтавський ІППО), “Інтерактивні методи навчання” (Рівненський ІППО), “Сучасне педагогічне оцінювання і тестування” (Харківського НМІБО) та ін.

У 2005 – 2006 рр. бібліотеками ІППО було підготовлено 559 рекомендаційних списків (найактивніше працювали бібліотеки Дніпропетровського ІППО, Донецького ІППО, Запорізького ІППО, Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського, Луганського ІППО, Рівненського ІППО, Херсонського РІППО й Хмельницького ІППО), 317 списків нових надходжень, 793 бібліографічних оглядів і 166 каталогів виставок, наприклад, “Каталог робіт практичних психологів Хмельницької області” (бібліотека Хмельницького ІППО), “Перспективний педагогічний досвід.

Анотований каталог" (бібліотека Чернівецького ІППО). Однак у звітних матеріалах жодна з бібліотек ІППО не зазначила, чи друкувалися зазначені вище бібліографічні посібники у фахових періодичних виданнях.

Бібліотеки Кримського республіканського ІППО і Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського укладали календарі знаменних і пам'ятних дат у галузі науки і культури (додаток б), які вийшли окремими виданнями, але, нажаль, не були надіслані до ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського.

Значну допомогу в інформаційному і довідково-бібліографічному обслуговуванні освітян у регіонах надала вищезазначеним бібліотекам ІППО ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, надіславши впродовж 2005 – 2006 рр. до їхніх фондів 12 назв бібліографічних й біобіографічних покажчиків. Також з метою удосконалення інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу у закладах освіти нашої держави ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського впродовж 2005 – 2006 рр. надрукувала у фахових періодичних виданнях і представила на власному веб-сайті (www.library.edu-ua.net) 22 бібліографічних списки з актуальних психолого-педагогічних питань⁵.

Підсумовуючи інформаційну та довідково-бібліографічну діяльність бібліотек ІППО, слід наголосити, що впродовж 2005 – 2006 рр. фахівці цих книгозбірень помітно активізували роботу у даному напрямі, а це, у свою чергу позитивно вплинуло на динаміку її основних показників.

Однак, у даному напрямі є і проблемні питання, які були проаналізовані вище. Вирішенню цих питань й удосконаленню інформаційного і довідково-бібліографічного забезпечення сприятиме:

- комп'ютеризація бібліотечно-бібліографічних процесів з метою створення власних електронних ресурсів, надання користувачам доступу до світового інформаційного простору, впровадження в практику роботу електронної доставки документів тощо;

⁵ На веб-сайті ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського розміщено інформацію про бібліотеку, пропонувані послуги, видання тощо.

- налагодження координації і кооперації щодо інформаційного забезпечення розвитку педагогічної науки, освіти і практики завдяки участі бібліотек ІППО у ”Зведеному плані науково-інформаційної й видавничої діяльності освітянських бібліотек України та основних заходів бібліотек, спрямованих на підвищення професійної майстерності бібліотечних працівників освітянської галузі України”, метою якого є узагальнення і розповсюдження інформації про науково-інформаційну і видавничу діяльність освітянських бібліотек держави, уникнення дублювання під час підготовки інформаційних матеріалів, оперативний обмін досвідом між бібліотеками освітянської галузі;
- урізноманітнення бібліотеками ІППО форм і методів розкриття й популяризації власних інформаційних ресурсів психолого-педагогічної тематики, а також активне залучення до заходів з популяризації нових видань фондів інших бібліотек свого регіону із подальшим ксерокопюванням документів для задоволення інформаційних потреб користувачів;
- вивчення інформаційних потреб освітян шляхом анкетування, опитування та ін.;
- активізація роботи щодо посилення реклами бібліотеки, адже реклама є багатоаспектним інструментом, який дозволяє привернути увагу користувачів до запропонованих бібліотечно-інформаційних і сервісних послуг, створити позитивний імідж бібліотеки, продемонструвати її значимість, використовуючи при цьому інтерактивні форми інформаційної діяльності із залученням засобів масової інформації (радіо, фахові видання). У даному контексті доречно було б використати досвід бібліотек ІППО, ВНЗ III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю, що вже мають власні веб-сторінки, отримувати консультації у фахівців на веб-порталі ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Така взаємодія сприятиме

налагодженню та постійному удосконаленню системи інформаційного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики.

Науково-методична діяльність бібліотек ІППО

Відповідно до „Положення про мережу освітянських бібліотек МОН та АПН України” [3] та „Примірного положення про спеціальну навчально-педагогічну бібліотеку обласного ІППО” [4] бібліотеки ІППО повинні виконувати функції науково-методичних центрів для бібліотек ПТНЗ, ЗНЗ та позашкільних навчальних закладів області. Основними завданнями у реалізації цього напрямку є:

- аналіз діяльності бібліотек ПТНЗ, ЗНЗ та позашкільних навчальних закладів;
- надання консультаційно-методичної допомоги;
- виявлення та упровадження в роботу бібліотечних новацій;
- підвищення кваліфікації та перепідготовка бібліотечних кадрів закладів освіти (підготовка та проведення семінарів, тренінгів, круглих столів, лекцій).

Аналіз звітних матеріалів бібліотек ІППО показав, що більшість з них забезпечувала науково-методичну підтримку освітянським бібліотекам. Це бібліотеки Дніпропетровського ІППО, Донецького ІППО, Закарпатського ІМНВПОПК, Запорізького ІППО, Івано-Франківського ІППО, Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського, Київського ІПОПК, Кримського республіканського ІППО, Луганського ІППО, Львівського ІППО, Полтавського ІППО, Рівненського ІППО, Сумського ІППО, Харківського НМІБО, Херсонського РІППО, Хмельницького ІППО, Черкаського ІППО, Чернівецького ІППО та Чернігівського ІППО.

Науково-методична робота цих книгозбірень відбувалася у тісній співпраці з методистами з бібліотечних фондів і зосереджувалася, в основному, на науково-методичному забезпеченні бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів. Ознайомлення з цим напрямом роботи виявило, що у звітному році

бібліотеки ІППО, в силу об'єктивних причин, приділяли недостатньо уваги одному з найважливіших аспектів науково-методичного забезпечення – аналітичній діяльності. Жодна з книгозбірень ІППО, крім бібліотеки Кримського республіканського ІППО (збірник “Статистичні дані про роботу шкільних бібліотек Криму”) не внесла інформацію про таку роботу у свій звіт. Отже, тим бібліотекам ІППО, у штаті яких працюють 2-3 співробітники, необхідно активізувати аналітичну діяльність, яка лежить в основі науково-методичного забезпечення і є підґрунтям для розробки висококваліфікованих методичних рекомендацій та надання консультаційно-методичної допомоги.

З метою підвищення кваліфікації шкільних бібліотекарів впродовж 2005 – 2006 рр. фахівцями бібліотек ІППО було підготовлено 22 методичні рекомендації щодо організації роботи шкільної бібліотеки, удосконалення окремих процесів і самоосвіті бібліотекарів, підготовки бібліотечних уроків, проведення всеукраїнських акцій „Живи, книго !”, „Шкільний бібліотекар – 2005 р.”, „Тиждень книги” (додаток 7). Найактивніше працювали бібліотеки Дніпропетровського ІППО, Донецького ІППО, Київського ІПОПК, Полтавського ІППО, Сумського ІППО, Рівненського ІППО та Черкаського ІППО. Особливо слід відзначити бібліотеку Черкаського ІППО, фахівці якої створили серію “На допомогу шкільному бібліотекарю”, в межах якої впродовж звітнього періоду було підготовлено методичні рекомендації “Масова робота в шкільній бібліотеці”, “Облік у шкільній бібліотеці”, “Формування інформаційної культури школяра” і “Наочність в шкільній бібліотеці”.

Цікавим напрямом науково-методичної діяльності бібліотек Дніпропетровського ІППО, Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського, Кримського республіканського ІППО, Полтавського ІППО, Сумського ІППО та Черкаського ІППО було укладання збірників, що відображають кращий бібліотечний досвід та інновації, а також приклади упровадження їх у роботу шкільних бібліотек (додаток 7).

Нажаль, оцінити рівень вищезазначених методичних матеріалів і визначити їх відповідність єдиним принципам методичного забезпечення (науковості, рекомендаційності, диференційованого підходу) не є можливим, через те, що бібліотеки ІППО не надсилають свої розробки до Кабінету бібліотекознавства ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Крім того не усі бібліотеки ІППО надсилають відомості про видання, що вони готуватимуть впродовж року до “Зведеного плану інформаційно-видавничої діяльності та основних заходів з підвищення кваліфікації бібліотечних працівників освітянської галузі України”, який видає ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського.

ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського з метою надання науково-методичної підтримки діяльності освітянських бібліотек різних типів і видів, надіслала до фондів бібліотек ІППО методичні рекомендації: “Традиційні каталоги наукових бібліотек освітянської галузі” [6], “Анотування як процес аналітико-синтетичної переробки інформації” [1], “Укладання друкованих каталогів книг громадянського друку (XVIII- початок XIX ст.) із фондів бібліотек України” [7].

У 2005 – 2006 рр. крім підготовки методичних рекомендацій фахівці усіх вищезазначених бібліотек ІППО з метою підвищення фахового рівня шкільних бібліотекарів проводили науково-практичні й науково-методичні семінари, присвячені актуальним і проблемним питанням діяльності сучасних бібліотек, тренінги, брали участь з лекціями у курсах підвищення кваліфікації (додаток 8). У цьому напрямі активно працювали бібліотеки Донецького ІППО, Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського, Запорізького ІППО, Полтавського ІППО, Рівненського ІППО, Хмельницького ІППО, Черкаського ІППО, а також бібліотека Харківського НМІБО, яка провела 3 методичних семінари у режимі чату.

Необхідно відзначити, що значну увагу приділяли бібліотеки ІППО й підвищенню фахового рівня своїх співробітників. У зв’язку з цим, а також з

метою оприлюднення свого досвіду завідувачі цих бібліотек та методисти з бібліотечних фондів впродовж звітнього періоду взяли участь у всеукраїнських науково-практичних конференціях та семінарах. Зокрема, у 2005 р. на Всеукраїнській науково-практичній конференції „Освітнянські бібліотеки України. Історичні тенденції. Сучасний стан та перспективи розвитку”, яку проводила ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, з доповідями виступили: Гонік Є. Г., директор обласного наукового бібліотечно-інформаційного центру Дніпропетровського ІППО (“Стратегія діяльності обласного наукового бібліотечно-інформаційного центру в освітньому інформаційному просторі регіону”) Лузан В. В., завідувачка бібліотеки Житомирського ІППО (“Про спільну роботу бібліотеки та лабораторій Житомирського обласного ІППО щодо забезпечення навчального процесу на курсах”), Журкова О.В., методист відділу навчально-методичного забезпечення та педагогічних видань Одеського ІППО (“Шкільна бібліотека як медіацентр загальноосвітнього навчального закладу”), Ситник Г.І., методист кабінету виховної роботи та позашкільної освіти Рівненського ІППО (“Система методичного забезпечення функціонування шкільних бібліотек Рівненщини”). На Всеукраїнському науково-практичному семінарі "Науково-методичні та організаційні засади створення системи інформаційного забезпечення фахових потреб освітян України", який у 2006 р. проводила ДНПБ України ім. В.О.Сухомлинського спільно з ЛОНПБ з доповідями виступили: Рябіщук Т.Г., бібліотекар Черкаського ІППО (“Пілотний проект регіональної системи інформаційної підтримки бібліотек ЗНЗ з Інтернет”), Зініченко Л.В. методист з бібліотечно-бібліографічної освіти Київського ІПОК (“Підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців з використанням дистанційної форми навчання”), Дяченко Н.І., методист навчально-виховної роботи та шкільних бібліотек Кіровоградського ІППО ім. Василя Сухомлинського (“Удосконалення системи підвищення кваліфікації шкільних бібліотекарів Кіровоградської області”).

Підсумовуючи результати науково-методичної діяльності бібліотек ІППО, слід зазначити, що фахівці цих книгозбірень розуміють її значимість у сучасних умовах і намагаються активно працювати у цьому напрямі. Втім, зважаючи на малочисельність штату бібліотек ІППО⁶ науково-методична робота ведеться не у повному обсязі. Тому, як і у попередні роки, існує необхідність приведення штатного розкладу бібліотек ІППО у відповідність до „Примірного положення про спеціальну навчально-педагогічну бібліотеку ІППО”⁷, в якому визначені основні завдання цих книгозбірень.

Доцільно також надати бібліотекам можливість придбання до фонду книг і періодичних видань з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства та інформаційної діяльності⁸, що дозволить працівникам бібліотек своєчасно знайомитися із новими тенденціями у бібліотечній справі і передавати ці знання шкільним бібліотекам.

Кадрове забезпечення бібліотек ІППО

Бібліотечні кадри – важливий чинник ефективного функціонування бібліотеки. Від їхнього професіоналізму, розуміння поставлених перед бібліотекою завдань, вміння вирішувати їх оперативно і раціонально нині залежить не лише якість задоволення інформаційних потреб користувачів, а й успішність трансформації бібліотек ІППО у сучасні бібліотечно-інформаційні центри в регіонах.

Сьогодні в цих бібліотеках працюють 43 бібліотекарі, з яких: з вищою бібліотечною освітою – 19 фахівців, вищою педагогічною – 15, середньою спеціальною – 7, іншою – 2 фахівці.

У 10 з 22 бібліотек ІППО штат складається з 2-х співробітників, у 8-и бібліотеках – з одного співробітника, у 2-х бібліотеках – з 3-х співробітників, в

⁶ У більшості бібліотек ІППО працює 1–2 працівника.

⁷ Примірне положення про спеціальну навчально-педагогічну бібліотеку ІППО затверджене Наказ Міністерства освіти і науки України від 17 червня 2005 р. № 367.

⁸ Нові видання представлені на сайті ДНІПБ України ім. В.О. Сухомлинського.

бібліотеці ЦППО АПН України – 4 співробітники і в бібліотеці Дніпропетровського ІППО – 5. Співставлення основних показників діяльності у бібліотеках з одноковою кількістю співробітників виявило значну різницю у їхньому навантаженні. Наприклад, серед бібліотек з одним співробітником найбільша кількість відвідувань у бібліотеці Полтавського ІППО, удвічі менше цей показник у бібліотеках Закарпатського ІМНВПОПК і Львівського ІППО, у п'ять разів менше у бібліотеках Сумського ІППО і Чернівецького ІППО і у 7-9 разів менше в бібліотеках Запорізького ІППО, Івано-Франківського ІППО й Житомирського ІППО. Кількість книговидач також найбільша в бібліотеці Полтавського ІППО, а в решті бібліотек вона менше у 2 – 3,5 разів (додаток 5). З огляду на вищезазначене можна зробити висновок, що бібліотека Полтавського ІППО потребує уведення ще однієї штатної одиниці, що може бути обґрунтовано завдяки застосуванню "Тимчасових примірних норм часу на основні процеси бібліотечної роботи"⁹.

Модернізація системи освіти та введення у практику роботи бібліотек ІППО нових інформаційних технологій суттєво розширюють функціональні обов'язки бібліотечних працівників, ускладнюють їхню працю, зумовлюють необхідність оволодівати економічними знаннями, основами комп'ютерної грамотності, навичками аналітико-синтетичної переробки інформації, методиками її створення і розповсюдження, навичками проектної діяльності, вміння добре орієнтуватися в сучасних тенденціях бібліотечної справи, педагогічної науки і практики, що потребує постійного підвищення кваліфікації працівників бібліотек ІППО.

З огляду на це головний науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек – ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського щорічно організовує і проводить науково-практичні семінари для працівників освітянських бібліотек.

⁹ Тимчасові примірні норми часу на основні процеси бібліотечної роботи затверджені Наказом Міністерства культури і туризму України від 19.07.2005 р. №496. З ними можна ознайомитися на веб-сайті Національної парламентської бібліотеки України (<http://www.nplu.kiev.ua>)

Так, як було зазначено вище, у 2005 р. було проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію „Освітянські бібліотеки України. Історичні тенденції. Сучасний стан та перспективи розвитку”, а у 2006 р. Всеукраїнський науково-практичний семінар "Науково-методичні та організаційні засади створення системи інформаційного забезпечення фахових потреб освітян України", в роботі яких брали участь співробітники бібліотек та методисти з бібліотечних фондів усіх ІППО.

Аналіз звітних матеріалів бібліотек ІППО показав, що фахівці цих книгозбірень з метою підвищення кваліфікації також беруть участь у роботі науково-практичних та науково-методичних семінарів, круглих столів, тренінгів, що проводять обласні наукові, дитячі та юнацькі бібліотеки.

Традиційною формою підвищення кваліфікації працівників ІППО є курсова підготовка в обласних ІППО та ЦППО АПН України. Втім, аналіз стану перепідготовки працівників бібліотек ІППО виявив ряд проблем. По-перше, незначна кількість бібліотекарів, які навчалися на курсах: у період з 2002 р. до 2006 р. курсову підготовку пройшло 27 осіб, з яких 12 осіб підвищували кваліфікацію ще до 2002 р., впродовж 2005 – 2006 рр. – усього 8 фахівців з бібліотек Дніпропетровського ІППО, Донецького ІППО, Закарпатського ІМНВПОПК, Рівненського ІППО та Чернігівського ІППО. По-друге, на курсах підвищення кваліфікації не забезпечується реальна актуалізація знань, адже навчальні програми ІППО не відображають сучасних тенденцій у бібліотечній справі і не дають змоги бібліотекарям оволодівати потрібними знаннями. Тому система підвищення кваліфікації бібліотекарів потребує створення нової дієвої моделі, яка б ураховувала зміни у бібліотечній справі загалом, а також у діяльності й структурі бібліотек ІППО в умовах реформування освіти зокрема.

Актуальною залишається і проблема забезпечення працівників бібліотек ІППО професійним читанням. Слід зауважити, що, порівняно з минулими роками, у 2005 – 2006 рр. ситуація дещо покращилася: якщо раніше бібліотеки

передплачували 1-3 назви фахових періодичних видань, то нині бібліотеки Київського ІПОПК і Черкаського ІППО передплачують 7 назв, бібліотеки Дніпропетровського ІППО і ЦІППО АПН України – 5 назв, Донецького ІППО, Запорізького ІППО, Полтавського ІППО і Харківського НМІБО – 3 назви, Волинського НМІПОПК, Житомирського ІППО, Закарпатського ІМНВПОПК, Івано-Франківського ІППО, Хмельницького ІППО, Чернівецького ІППО та Чернігівського ІППО – 2 назви і бібліотека Кримського республіканського ІППО одне фахове видання (додаток 9). Така ситуація, безперечно, не сприяє професійному зростанню бібліотекарів ІППО. Одним із варіантів вирішення цієї проблеми може бути використання бібліотекарями онлайн-версій професійних видань з метою систематичного ознайомлення з ними і економії коштів на передплату їхніх паперових аналогів (додаток 10).

Вивчення рівня професійної підготовки працівників бібліотек ІППО та їхніх пропозицій щодо професійної консолідації, проведення навчання і стажування на базі ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського та інших провідних бібліотеках України свідчить про гостру потребу:

- удосконалення системи підвищення кваліфікації бібліотекарів (створення нової дієвої моделі, яка б урахувала сучасні тенденції у бібліотечній справі, зміни в діяльності та структурі бібліотек в умовах модернізації освіти);
- модернізації навчальних планів курсів підвищення кваліфікації бібліотекарів;
- активізації самоосвітньої діяльності працівників бібліотек ІППО через фахові видання та Інтернет.

Висновки

Процеси модернізації освіти, інформатизації суспільства суттєво розширили коло завдань, які нині мають виконувати бібліотеки ІППО. Втім, як засвідчив аналіз діяльності цих книгозбірень впродовж 2005 – 2006 рр., можливості не усіх бібліотек відповідають вимогам сьогодення. Сьогодні перед

бібліотеками ІППО стоїть ряд проблем, розв'язання яких спільно з керівництвом обласних ІППО, державними та місцевими органами влади, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського дасть їм можливість гідно виконувати свою місію на освітянській ниві.

З метою удосконалення діяльності бібліотек ІППО як сучасних інформаційних центрів освітянської галузі, розширення їхніх можливостей щодо інформаційної підтримки розвитку педагогічної науки та процесу підвищення кваліфікації освітян у регіонах ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, як головний координаційний та науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек нашої держави рекомендує завідувачам бібліотек ІППО:

- Систематично вивчати інформаційні потреби користувачів бібліотек ІППО (опитування, анкетування) з метою оптимізації процесу формування інформаційного ресурсу;
- Впроваджувати в практику роботи ІКТ з метою:
 - комп'ютеризації бібліотечно-бібліографічних процесів, створення власних електронних ресурсів (бібліографічних, повнотекстових і реферативних БД) та інтегрування їх через мережу Інтернет у світовий інформаційний простір;
 - забезпечення участі цих бібліотек у створенні корпоративного електронного каталогу та повнотекстових БД з актуальних питань розвитку педагогічної науки, освіти і практики освітянської галузі на базі ДНПБ України ім. В.О.Сухомлинського;
 - надання освітянам вільного доступу до світового інформаційного простору через Інтернет;
 - формування фондів документами на електронних носіях та їхнього викоритсання;
 - удосконалення системи науково-інформаційного забезпечення фахових інформаційних потреб педагогічних й науково-педагогічних кадрів (надання віртуальних довідок, упровадження електронної доставки документів);

- створення на веб-сайтах ІППО сайтів бібліотек для висвітлення їхньої діяльності, популяризації інформаційних ресурсів, бібліографічної продукції та послуг;
- Активізувати діяльність щодо кооперації та інтеграції з провідними освітянськими бібліотеками (ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, Львівською обласною та Миколаївською науково-педагогічними бібліотеками, бібліотеками ІППО, бібліотеками ВНЗ III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю) шляхом участі у “Зведеному плані інформаційно-видавничої діяльності та основних заходів з підвищення кваліфікації бібліотечних працівників освітянської галузі України ”, який щорічно готує ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського;
- Використовувати можливості МБА й обмінно-резервних фондів ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського та бібліотек інших систем і відомств;

Ректорам обласних ІППО, структурними підрозділами яких є бібліотеки, доцільно:

- збільшити фінансування бібліотек ІППО для забезпечення оперативного і якісного формування інформаційних ресурсів документами на традиційних й електронних носіях;
- оснастити бібліотеки ІППО комп’ютерною технікою, АБІС і підключити їх до Інтернет, передплатити доступ до платних БД з метою розширення можливостей бібліотек щодо інформаційного забезпечення фахових потреб освітян у регіонах;
- покращити стан утримання приміщень бібліотек відповідно до санітарно-гігієнічних норм;
- розглянути питання збільшення штатів бібліотек у зв’язку з розширенням функціональних обов’язків бібліотечних працівників;

- забезпечити фахівців бібліотек ІППО фаховими виданнями з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства та інформаційної діяльності;
- провести навчання фахівців бібліотек ІППО основам комп'ютерної грамотності;
- сприяти участі бібліотекарів ІППО у науково-практичних конференціях, семінарах, нарадах, тренінгах з питань бібліотечної роботи;

Реалізація перерахованих вище заходів позитивно вплине на модернізацію діяльності бібліотек ІППО, сприятиме їхній трансформації у сучасні інформаційно-бібліотечні центри освітянської галузі у регіонах, суттєво розширить можливості бібліотек ІППО щодо інформаційної підтримки розвитку педагогічної науки і освіти у різних областях України, підвищення фахового рівня освітян, що навчаються в ІППО.

**Формування інформаційного ресурсу бібліотек ІППО
(станом на 01.01.2007 р.)**

Назва ІППО	2 006р.		
	Обсяг бібліотеч ного фонду (тис. прим)	Надійшло за рік	Оновлення бібліотечного фонду у %
Волинський	43020	376	0,8
Дніпропетровський	34481	1685	4,8
Донецький	18623	1171	6,2
Житомирський	36090	450	1,2
Закарпатський	19458	641	3,2
Запорізький	86700	2300	2,6
Івано-Франківський	27422	722	2,6
Київський	47956	3660	7,6
Кіровоградський	38073	3334	8,7
Кримський	32281	1344	4,1
Луганський	59975	2023	3,3
Львівський	17499	1035	5,9
Полтавський	25683	835	3,2
Рівненський	44315	907	2,0
Сумський	42834	1390	3,2
Харківський	25114	1731	6,8
Херсонський	40016	120	0,2
Хмельницький	32150	830	2,5
ЦППО	103253	2190	2,1
Черкаський	36250	399	1,1
Чернівецький	16587	1392	8,3
Чернігівський	42949	680	1,5
Усього	870729	29215	

Використання інформаційного ресурсу бібліотек ІППО у 2005 – 2006 рр.

Кількістьт книговидач				
Назва ІППО	Кількість працівни ків бібліотек	2005 р.	2006 р.	Коефіцієнт росту
Волинський	2	42800	42940	1,0
Дніпропетровський	5	59910	60062	1,0
Донецький	2		18680	
Житомирський	1	5291	4564	0,8
Закарпатський	1	21000	19130	0,9
Запорізький	1	25500	12600	0,4
Івано-Франківський	1	16249	14351	0,8
Київський	3	151683	142332	0,9
Кіровоградський	2	20922	30163	1,4
Кримський	2	21000	8564	0,4
Луганський	2	35500	35340	0,9
Львівський	1	18043	15035	0,8
Полтавський	1	43208	44502	1,0
Рівненський	2	36564	36800	1,0
Сумський	1	21034	22044	1,0
Харківський	2	35226	34181	0,9
Херсонський	3	77856	79116	1,0
Хмельницький	2	18650	20250	1,0
ЦПППО	4	87500	89000	1,0
Черкаський	2		17562	
Чернівецький	1	17821	15035	0,8
Чернігівський	2	26621	26959	1,0
Усього	43	782378	789210	

Середні показники діяльності бібліотек ІППО у 2005 – 2006 рр.

Назва ІППО	книгозабезпеченість		читаність		обіг фонду	
	2 005 р.	2 006 р.	2 005 р.	2 006 р.	2 005 р.	2 006 р.
Волинський	15,2	15,3	16,5	15,0	0,9	0,9
Дніпропетровський	5,0	4,8	5,6	3,9	1,2	1,1
Донецький	5,0	5,0	4,8	5,0	1,0	1,0
Житомирський	17,6	24,5	2,5	3,1	2,0	0,1
Закарпатський	7,0	6,7	6,9	6,5	0,9	0,9
Запорізький	46,3	49,0	13,7	7,1	0,2	0,1
Івано-Франківський	25,5	23,0	15,2	12,0	0,6	0,5
Київський	7,6	8,5	27,8	25,3	3,6	2,9
Кіровоградський	31,1	24,0	18,7	19,0	0,6	0,7
Кримський	43,6	40,8	19,1	10,8	0,4	0,2
Луганський	42,0	26,4	11,8	15,6	0,6	0,5
Львівський	8,5	8,0	4,9	5,0	0,8	1,0
Полтавський	4,2	4,1	6,5	7,1	1,7	1,7
Рівненський	16,8	16,3	14,0	13,5	0,8	0,8
Сумський	20,2	36,4	12,0	12,2	0,6	0,5
Харківський	12,0	21,0	17,0	28,7	1,4	1,3
Херсонський	15,0	16,5	30,2	32,0	2,0	1,9
Хмельницький	30,5	5,6	18,2	3,5	0,6	0,6
ЦІППО	23,5	23,5	20,0	20,3	0,8	0,8
Черкаський	71,0	71,4	34,2	34,6	0,4	0,4
Чернівецький	5,0	5,1	5,3	4,6	5,4	0,9
Чернігівський	40,6	41,1	25,4	25,8	0,6	0,6

**Основні показники інформаційно-бібліографічної роботи
бібліотек ІППО у 2005 – 2006 рр.**

Назва показників	виконано	
	у 2005 р.	у 2006 р.
Кількість користувачів за ЄРК, усього	47549	95150
Кількість відвідувань, усього	227866	277058
Кількість книговидач, усього	782378	789210
Міжбібліотечний абонемент:		
кількість абонентів, усього	102	116
видано документів, усього	303	486
отримано документів, усього	429	443
Інформаційна діяльність:		
групове інформування, усього	390	578
індивідуальне інформування, усього	1126	1239
дні інформації, усього	121	50
дні фахівця, усього	65	33
виставки нових надходжень, усього	145	166
тематичні виставки, усього	247	314
виставки за профілем діяльності ІППО, усього	167	197
Бібліографічна діяльність:		
бібліографічні картотеки, усього		
довідки, усього	22953	24803
з них письмових	1956	2455
Бібліографічні посібники:		
бібліографічні покажчики, усього	48	71
рекомендаційні списки, усього	200	359
списки нових надходжень, усього	158	159
каталоги виставок, усього	53	113
бібліографічні огляди, усього	381	412

**Навантаження на працівників бібліотек ІППО
(станом на 01.01.2007 р.)**

Назва ІППО	Кількість працівників бібліотеки	Кількість користувачів	Кількість відвідувань	Кількість книговидач
Волинський	2	2860	14290	42940
Дніпропетровський	5	7041	28069	60062
Донецький	2	36985	18660	18680
Житомирський	1	1473	2004	4564
Закарпатський	1	2900	9780	19130
Запорізький	1	1676	2580	12600
Івано-Франківський	1	1196	2362	14351
Київський	3	5623	44131	142332
Кіровоградський	2	1593	5070	30163
Кримський	2	790	2327	8564
Луганський	2	2264	13739	35340
Львівський	1	2197	7390	15035
Полтавський	1	6211	18633	44502
Рівненський	2	2716	23641	36800
Сумський	1	1176	3674	22044
Харківський	2	1189	3945	34181
Херсонський	3	2421	16947	79116
Хмельницький	2	5694	8370	20250
ЦППО	4	4384	38960	89000
Черкаський	2	507	3788	17562
Чернівецький	1	3210	3407	15035
Чернігівський	2	1044	5291	26959
Усього	43	95150	277058	789210

Бібліографічні посібники, підготовлені бібліотеками ІППО у 2005-2006 рр.

Назва ІППО	Назви бібліографічних посібників
Волинський	"Виховуємо любов'ю"(За спадщиною В.О. Сухомлинського); "Мета сучасної школи - компетентність"; "Андрогогічні аспекти розвитку педагогічної майстерності"; "Видатні педагоги: До 70-річчя з дня народження О. Захаренка"
Дніпропетровський	"До відзначення 160-річчя утворення Кирило-Мефодіївського братства"; "До Дня української писемності і мови"; "До влаштування пам'яті С. Єфремова"; "З нагоди відзначення 75-річчя Дніпропетровської області"; "До Дня пам'яті жертв голодомору"; "Міжнародний День рідної мови"
Донецький	"Інформаційно-бібліографічний довідник науково-методичних видань Донецького обласного ІППО"; "З історії Донбасу. Інформаційно-бібліографічний показник"; "Інноватика в освіті"
Житомирський	"Поточний бібліографічний список на допомогу вчителям"
Закарпатський	"На допомогу вчителям-предметникам"; "Формування здорового способу життя серед учнівської молоді"; "Державні символи України"; "Екологічне виховання учнів"
Івано-Франківський	"Нові надходження до бібліотеки"
Київський	"Нові надходження до бібліотеки Київського обласного ІПОПК"; "Вища школа України в контексті Болонського процесу"; "Девіантна поведінка - проблема сьогодення"; "Інтерактивні технології"; "Особистісно орієнтоване навчання - сучасні підходи"; "Профорієнтація - новий зміст освіти"
Кіровоградський	"Сучасне позашкільня"; "Нові надходження"; "Інноваційні технології в освіті"; "На допомогу вчителю"; "Історичний календар Кіровоградщини"
Кримський	"Календар знаменних і пам'ятних дат на 2006 р. Довідково-бібліографічне видання"
Луганський	"Бібліографічні списки до випускних робіт слухачів курсів"
Львівський	"Педагогічні студії", Показник навчально-методичної літератури, виданої працівниками ЛОІППО; "Періодика-2006"; "На допомогу вчителям-редметникам"; "Профільна освіта".
Полтавський	"Метод проектів в школі"; "Принцип наступності у навчально-виховному процесі"; "Впровадження зовнішнього оцінювання"; "Економіка освіти"; "Педагогічні інновації: реалії і перспективи"; "Розвивальне навчання. Вип.2"
Рівненський	"Нові надходження до бібліотеки"; "Знайомтесь - досвід"; "Інтерактивні методи навчання"; "Тестування як форма контролю і оцінювання"
Сумський	"Дитяча агресія"; "Школа і сім'я"; "Менеджмент в освіті"; "Обдарована дитина"; "Джерела духовності (етика, народознавство)".
Харківський	"Нові надходження"; "Сучасне педагогічне оцінювання і тестування"; "Великий Каменярь (До 150-річчя від дня народження І. Франка)"
Херсонський	"Бібліотека інформує про нові надходження"; "Профільне навчання в старшій школі: шляхи розвитку"; "Державна мовна політика в Україні"
Хмельницький	"Каталог робіт практичних психологів Хмельницької області", "Інтеграція освіти України в Європейський простір"; "До 150-річчя з дня народження І. Франка"; "Гуманізація освіти"
Черкаський	"О.А. Захаренко. Учитель. Вчений. Особистість. Бібліографічний показник"
Чернівецький	"Перспективний педагогічний досвід. Анотований каталог", "Анотований перелік науково-методичної літератури, виданої Чернівецьким інститутом післядипломної педагогічної освіти"; "Слухачам курсів підвищення кваліфікації. Рекомендаційний показник літератури"
Чернігівський	"Бібліографічний показник видань Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти за 1995-2005 рр."

Методичні матеріали, підготовлені бібліотеками ІППО у 2005-2006 рр.

Назва ІППО	Назви методичних матеріалів
Волинський	"Самостійний вибір книг у бібліотеці за допомогою ілюстрованої тематичної дитячої картотеки "Що нам читати?"; "Твій друг - книга": Бібліотечний урок.
Дніпропетровський	"Методичні матеріали до серпневих нарад для інспекторів-методистів з бібліотечних фондів"; "Щоденник роботи бібліотеки", "Сучасні бібліотечні технології: досвід шкільних бібліотекарів Дніпропетровського регіону", "Школа починається з бібліотеки. Збірник матеріалів з досвіду роботи", Обласна комплексна програма на 2007 - 2015 рр. "Створення мережі електронних бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів Дніпропетровщини".
Донецький	"Інформатизація шкільних бібліотек": Бібліотечний урок; "З досвіду роботи шкільних бібліотек": Методичний посібник.
Закарпатський	"Бібліотека Інституту. Становлення, сучасний стан та перспективи розвитку", "Планування та звітність освітянських бібліотек", "Систематизація літератури з методики викладання навчальних предметів у школі".
Запорізький	"Організація книжкових виставок. Методичні рекомендації", "Рекомендації по проведенню Тижня дитячої та юнацької книги"
Київський	"Інформація про підсумки II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу "Шкільний бібліотекар - 2005 р.", "Рекомендації до проведення Всеукраїнської акції "Живи, книго!"; "Рекомендації до проведення Всеукраїнського Тижня дитячої та юнацької книги; "Альманах літературних творів учнів та педагогів".
Кіровоградський	"Бібліотека і книга - наші поради і друзі. Лекція для курсів підвищення кваліфікації", "Інформаційно-комунікаційні технології в шкільній бібліотеці": Лекція для слухачів курсів; "Творча лабораторія бібліотекарів Кіровоградщини", "Соціальні функції шкільної бібліотеки": Лекція для слухачів курсів.
Кримський	"Нові розробки книжкових виставок. Рекомендації на допомогу шкільному бібліотекарю", "Про підсумки участі шкільних бібліотекарів Крима у Всеукраїнській акції "Живи, книго!"
Львівський	"Методичні рекомендації щодо проведення Всеукраїнської акції "Живи, книго!", "Інформаційно-методичні матеріали з питань роботи шкільних бібліотекарів".
Полтавський	"Інформаційно-бібліографічне обслуговування учнів та педагогів. Методичні рекомендації", "Використання інформаційно-комунікаційних технологій в роботі шкільної бібліотеки - підрозділу ресурсного інформаційного центру. Методичні рекомендації", "Шкільний бібліотекар 2005 р. Методичні поради", "Живи, книго! Методичні рекомендації", "Інформаційно-бібліографічне обслуговування учнів і педагогів", «Інформаційно-комунікаційні технології в шкільній бібліотеці»: Інструктивно-методичний матеріал.
Рівненський	"Формування інформаційної культури педагога засобами шкільної бібліотеки. Методичні рекомендації", "Робота бібліотеки з соціально дезадаптованими підлітками. Методичні рекомендації" "Поради щодо методичного забезпечення функціонування публічно-шкільних та шкільних бібліотек у 2005-2006 рр. ", "Методичні рекомендації щодо планування роботи бібліотек ЗНЗ на 2006-2007 навчальний рік", "Розвиток пізнавальної активності учнів засобами шкільної бібліотеки"
Сумський	"Бібліотечні уроки для учнів початкової школи", "Школа починається з бібліотеки. Матеріали з досвіду роботи", "Методичні рекомендації з питань проведення Тижня дитячої та юнацької книги"
Харківський	"Методичні рекомендації слухачам курсів підвищення кваліфікації шкільних бібліотекарів", "Навчально-методичні матеріали для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації за напрямом "Шкільні бібліотекарі"

Херсонський	“Формування бібліотечно-бібліографічних вмінь школярів. Методичні рекомендації”, “Інноваційні форми обслуговування користувачів шкільної бібліотеки. Методичні рекомендації”, “Шкільна бібліотека на допомогу методичним об’єднанням вчителів. Методичні рекомендації”, "Шкільна бібліотека на допомогу вчителям-предметникам"; "Формування бібліотечно-бібліографічних знань учнів сільської школи".
Хмельницький	“Збірник по самоосвіті шкільних бібліотекарів”, "Програма самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації шкільних бібліотекарів".
Черкаський	"Облік у бібліотеці", "Формування інформаційної культури школяра", "Наочність у шкільній бібліотеці", "Масова робота в шкільній бібліотеці",
Чернівецький	“Методичні розробки до проведення бібліотечних уроків”, “Санітарно-гігієнічні умови зберігання фонду шкільної бібліотеки. Лекція для курсів підвищення кваліфікації шкільних бібліотекарів”, "Роль книги у виховній роботі навчального закладу"; "Михайло Івасюк - співець рідного краю".
Чернігівський	"Проведення Всеукраїнської акції "Живи, книго!" в бібліотеках ЗНЗ області".

Семінари, які організовували і проводили бібліотеки ІППО у 2005-2006 рр.

Назва ІППО	Теми семінарів
Волинський	"Інноваційні технології у роботі шкільної бібліотеки" (Постійнодіючий семінар для методистів з бібліотечних фондів РМК.
Дніпропетровський	"Культурно-просвітницька діяльність бібліотеки в сучасній школі"; "Бібліотечні технології в інформаційному просторі сучасної школи"; "Роль методичного кабінету управління освіти в організації роботи шкільних бібліотек як інформаційних центрів".
Донецький	"Прогресивні технології в системі підвищення кваліфікації бібліотекарів шкільних бібліотек"; "Технології роботи бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів"; "Комп'ютеризація шкільних бібліотек"; "Форми і методи масової роботи шкільних бібліотек"; "Інформаційне забезпечення процесів освіти"; "Досвід роботи з формування інформаційної культури особистості в шкільних бібліотеках області".
Закарпатський	"Організація методобеднань шкільних бібліотекарів".
Запорізький	"Освітні технології у діяльності бібліотек ЗНЗ"; "Конкурс як форма підвищення професійної майстерності бібліотекаря".
Івано-Франківський	"Удосконалення системи інформаційного супроводу освітнього простору в умовах забезпечення якісної освіти"; "Особливості роботи бібліотеки навчального закладу нового типу із забезпечення інформаційних потреб учнів".
Київський	"Науково-методична діяльність бібліотек як фактор розвитку бібліотечно-інформаційних ресурсів"; "Організаційно-методичне забезпечення функціонування бібліотек регіональних методичних служб"(Інструктивно-методична нарада)ю
Кіровоградський	"Інноваційні технології в практиці роботи шкільних бібліотекарів"; "Інформаційно-довідкова роботи бібліотеки".
Луганський	"Виховний потенціал шкільної бібліотеки"; "Роль бібліотеки ІППО в освіті дорослих".
Львівський	"Нові технології в роботі шкільної бібліотеки"; "Організаційно-методичні поради щодо проведення конкурсу "Шкільний бібліотекар - 2007 р." та акції "Живи, книго!"".
Полтавський	"Шкільна бібліотека в соціокультурному контексті"(Для методистів з бібліотечних фондів); "Періодичні видання бібліотеки на допомогу навчально-виховному процесу".
Рівненський	"Впровадження освітніх інформаційних комп'ютерних технологій в практику діяльності бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів".
Харківський	"Інформатизація шкільних бібліотек на шляху створення інформаційних центрів"; "Інструктивно-методичне супроводження заповнення відомостей щодо контингентів та шкільної мережі на 2006-2007 н.р."; "Перспективи розвитку сучасної шкільної бібліотеки"
Херсонський	"Бібліографічна робота на допомогу користувачам шкільної бібліотеки"; "Робота шкільної бібліотеки з популяризації валеологічних знань та літератури про здоровий спосіб життя".
Хмельницький	"Розвиток шкільної бібліотечної справи в умовах комп'ютеризації навчальних закладів Хмельницької області"; "Впровадження інноваційних технологій у діяльність шкільних бібліотек"; "Науково-методичне забезпечення шкільних бібліотек".
Черкаський	"Роль бібліотеки навчального закладу у створенні інформаційного освітнього простору"; "Модернізація змісту діяльності бібліотеки, переорієнтація форм і методів бібліотечної роботи на розв'язання пріоритетних напрямків реформування освіти".
Чернівецький	"Формування морально-етичних цінностей засобами художньої літератури"
Чернігівський	"Організація роботи методиста з бібліотечних фондів щодо замовлення, розподілу та збереження навчальної літератури"; "Співпраця вчителя, учня, шкільного бібліотекаря в загальній системі освіти та проблеми забезпечення підручниками шкіл області".

**Періодичні видання з питань бібліотекознавства, бібліографознавства,
книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності,
що передплачують бібліотеки ІППО**

Назва ІППО	Бібліотечна планета	Бібліотечний вісник	Бібліотечний форум України	Вісник Книжкової палати	Книжковий клуб плюс	Шкільна бібліотека	Шкільна бібліотека плюс	Бібліотека	Бібліотека в школі	Бібліотечная газета	Шкільная библиотека
Волинський						•	•				
Дніпропетровський	•	•				•	•		•		
Донецький	•					•		•			•
Житомирський						•	•				
Закарпатський						•	•				
Запорізький						•	•		•		•
Івано-Франківський						•	•				
Київський	•	•		•		•	•		•		•
Кіровоградський						•	•				•
Кримський						•					
Луганський	•					•		•			
Львівський	•					•	•				
Полтавський	•				•	•	•				
Рівненський	•					•	•				
Сумський						•	•				
Харківський						•	•		•		•
Херсонський	•					•	•				
Хмельницький						•	•				
ЦІППО	•		•			•				•	•
Черкаський	•		•			•	•	•	•		•
Чернівецький						•	•				
Чернігівський						•	•				

**Адреси періодичних видань з питань бібліотекознавства,
бібліографознавства, книгознавства та
інформаційної діяльності в Інтернет**

1.	Библиография	http://www.bookchamber.ru
2.	Библиотека	http://www.liber.ru
3.	Библиотека в школе	http://www.1september.ru
4.	Библиотечное дело	http://www.bibliograf.ru
5.	Бібліотечна планета	http://www.nplu.kiev.ua
6.	Бібліотечний вісник	http://www.nbu.gov.ua
7.	Бібліотечний форум України	http://www.idea.com.ua/forum
8.	Научные и технические библиотеки	http://www.
9.	Світ дитячих бібліотек	http://www.chl.kiev.ua
10.	Университетская книга	http://www.chat.ru/~universitet
11.	Школьная библиотека	http://www.schoollibrary.ioso.ru

Примірне положення про бібліотечно-інформаційний центр обласного (міського) інституту післядипломної педагогічної освіти

I. Загальні положення

- 1.1. Це положення визначає рівень базових вимог до бібліотечно-інформаційного центру (далі БІЦ), який створюється на базі бібліотеки обласного (міського) інституту післядипломної педагогічної освіти (далі ІППО).
- 1.2. БІЦ є багатофункціональним бібліотечно-інформаційним структурним підрозділом ІППО, який здійснює науково-інформаційне забезпечення навчальної, науково-педагогічної та науково-дослідної діяльності ІППО.
- 1.3. У своїй діяльності БІЦ керується Конституцією України, законами України, іншими чинними нормативно-правовими актами в галузі освіти й культури, регламентуючими документами місцевих органів управління освітою, ухвалами Вченої ради ІППО, планами роботи ІППО, рішеннями Бібліотечно-інформаційної ради при Президії Академії педагогічних наук України, рекомендаціями Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, Статутом ІППО, даним положенням.
- 1.4. Статус «Бібліотечно-інформаційний центр» (без права юридичної особи) надається бібліотеці ІППО наказом засновника в особі ректора ІППО.
- 1.5. ІППО як засновник БІЦ фінансує його діяльність і здійснює контроль за цією діяльністю відповідно до чинного законодавства, забезпечує правові, організаційні, матеріально-технічні умови, необхідні для функціонування БІЦ. Витрати на утримання БІЦ передбачаються у загальному кошторисі витрат ІППО і виділяються в окрему статтю.
- 1.6. Приміщення, обладнання, майно БІЦ перебуває в оперативному управлінні ІППО на умовах безстрокового і безоплатного користування.
- 1.7. Діяльність БІЦ відображається у Статуті ІППО, перспективних і річних планах БІЦ та ІППО.
- 1.8. БІЦ ІППО є складовою мережі освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України¹,

виконує функції обласного (міського) науково-методичного центру для бібліотек професійно-технічних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів.

- 1.9. Загальне науково-методичне керівництво БЦ ІППО здійснює Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського)².
- 1.10. БЦ обслуговує педагогічні та науково-педагогічні кадри, слухачів курсів, студентів, бібліотекарів, а також спеціалістів суміжних галузей, які за родом своєї діяльності потребують використання його інформаційних ресурсів.
- 1.11. Порядок доступу користувачів до фондів БЦ та організація їхнього обслуговування визначаються правилами користування БЦ ІППО, розробленими відповідно до “Типових правил користування бібліотеками в Україні”.
- 1.12. БЦ має штамп, на якому позначено його назву.
- 1.13. Забороняється переміщення БЦ без надання йому рівноцінного упорядкованого приміщення для обслуговування користувачів, роботи співробітників, зберігання бібліотечних фондів.
- 1.14. Ліквідація БЦ можлива лише в разі ліквідації ІППО. У цьому випадку фонди БЦ передаються до ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського – національного галузевого книгосховища психолого-педагогічної літератури.

II. Мета, основні завдання БЦ

- 2.1 Метою діяльності БЦ є сприяння реалізації державної політики в галузі освіти, процесу підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних, бібліотечних кадрів освітянської галузі та створення високоефективної системи бібліотечно-інформаційного забезпечення безперервної освіти в Україні.
- 2.2 Основні завдання БЦ:
 - 2.2.1. Формування інформаційного ресурсу відповідно до напрямів роботи ІППО та інформаційних потреб користувачів.
 - 2.2.2. Організація і ведення довідково-пошукового апарату: баз і банків даних, каталогів і картотек.
 - 2.2.3. Створення вторинної інформації (бібліографічної, реферативної та оглядово-аналітичної) з актуальних питань розвитку педагогічної науки, освіти і практики.

- 2.2.4. Удосконалення бібліотечно-інформаційного забезпечення користувачів завдяки використанню нових бібліотечних й інформаційно-комунікативних технологій та розширенню асортименту інформаційно-комунікативних ресурсів.
- 2.2.5 Науково-методичне забезпечення бібліотек професійно-технічних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області (міста).

III. Зміст роботи БЦ

3. БЦ відповідно до покладених на нього завдань:

- 3.1. Комплектує бібліотечний фонд на традиційних та електронних носіях інформації (вітчизняними (у т. ч. галузевими регіональними документами), зарубіжними опублікованими та неопублікованими документами галузевої тематики; науковою, навчальною, методичною, довідковою, науково-популярною літературою; галузевими фаховими періодичними та продовжуваними виданнями відповідно до тематико-типологічного плану комплектування, навчальних програм й тематикою наукових досліджень);
- 3.2. Поповнює бібліотечний фонд за рахунок інформаційних ресурсів мережі Інтернет, бібліографічних, повнотекстових та реферативних баз і банків даних інших установ та організацій;
- 3.3. Формує фонд відомчих документів, створених у ІІПО;
- 3.4. Вивчає повноту комплектування фонду та його відповідність інформаційним потребам користувачів за допомогою різних форм і методів;
- 3.5. Веде електронний облік документів, що надійшли до БЦ або вибувають з нього;
- 3.6. Здійснює наукове і технічне опрацювання надходжень до фонду БЦ;
- 3.7. Розміщує бібліотечний фонд і забезпечує його довготривале зберігання відповідно до санітарно-гігієнічних вимог та нормативів розміщення документів (з урахуванням вимог до зберігання документів на електронних носіях інформації);
- 3.8. Організовує систематичне виявлення та перерозподіл непрофільних і зайводублетних документів;
- 3.9. Створює довідково-пошуковий апарат, який включає традиційні каталоги (алфавітний, систематичний), картотеки (СКС, тематичні), електронний каталог (ЕК), бази і банки даних;

- 3.10. Бере участь у створенні корпоративного ЕК та галузевих баз даних бібліотек освітянської мережі (у т.ч. баз даних документів регіонального та місцевого значення);
- 3.11. Організовує диференційоване обслуговування користувачів на абонементі, у читальному залі, аудіо-відео залі, залі роботи з мультимедійними та мережевими документами, міжбібліотечному абонементі та інших структурних підрозділах за єдиним читацьким квитком або читацьким формуляром;
- 3.12. Видає з бібліотечного фонду БЩ у тимчасове використання документи на різних носіях інформації;
- 3.13. Веде базу даних користувачів;
- 3.14. Здійснює довідково-інформаційне і бібліотечно-бібліографічне обслуговування користувачів:
 - 3.14.1. Надає повну і достовірну інформацію про склад бібліотечного фонду БЩ через довідково-пошуковий апарат БЩ;
 - 3.14.2. Надає тематичні, адресні й інші бібліографічні довідки (у т.ч. віртуальні);
 - 3.14.3. Готує у традиційній та електронній формах вторинні документи з актуальних питань розвитку педагогічної науки, освіти і практики (інформаційні й рекомендаційні бібліографічні списки, покажчики, реферативні й оглядово-аналітичні матеріали);
 - 3.14.4. Готує бібліографічні огляди літератури з актуальних психолого-педагогічних питань;
 - 3.14.5. Застосовує колективне, групове й індивідуальне обслуговування;
 - 3.14.6. Організовує виставки нових надходжень та тематичні виставки літератури до наукових конференцій, нарад, симпозіумів, знаменних дат в галузі освіти тощо;
- 3.15. Удосконалює інформаційну культуру користувачів; є базою для проведення практичних занять по роботі з інформаційними ресурсами;
- 3.16. Сприяє особистісно-орієнтованому спрямованню процесу підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів, педагогічних працівників, слухачів курсів шляхом взаємодії БЩ з усіма підрозділами ІППО;
- 3.17. Сприяє розвитку самоосвіти користувачів (забезпечення участі у мережеских проектах, конкурсах тощо у системі дистанційного навчання);
- 3.18. Проводить науково-дослідну роботу з питань бібліотекознавства та інформаційної діяльності; Упроваджує результати науково-дослідної роботи та передові бібліотечні технології у практику роботи БЩ;

- 3.19. Впроваджує в практику роботи Бібліотеки сучасні інформаційно-комп'ютерні технології, у т. ч. автоматизовану інформаційно-бібліотечну систему;
- 3.20. Надає вільний доступ користувачам до вітчизняного та світового інформаційного простору через Інтернет; консулює користувачів щодо пошуку документів у ЕК БЦ, інших бібліотек та у мережі Інтернет;
- 3.21. Створює веб-сайт Бібліотеки або сторінку на веб-сайті ППО;
- 3.22. Рекламує можливості БЦ та його послуги;
- 3.23. Готує планово-звітну документацію Бібліотеки, яка розглядається на радах і затверджується керівником ППО;
- 3.24. Сприяє підвищенню професійного, загальноосвітнього та культурного рівня працівників ППО та БЦ;
- 3.25. Координує і кооперує свою діяльність з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, бібліотекою Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти Академії педагогічних наук України, бібліотеками Республіканського інституту післядипломної педагогічної освіти Автономної Республіки Крим і Севастопольського міського інституту післядипломної освіти, бібліотеками обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, Київського міського педагогічного університету ім. Б. Д. Грінченка, бібліотеками інших систем і відомств.
- 3.26. Відповідно до покладених на БЦ функцій обласного (міського) науково-методичного центру:
 - 3.26.1. здійснює організаційно-методичне керівництво бібліотеками професійно-технічних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області (міста) відповідно до Положення про мережу освітянських бібліотек МОН України та АПН України;
 - 3.26.2. збирає та аналізує інформацію про діяльність професійно-технічних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області (міста);
 - 3.26.3. готує та передає до ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського аналітичний звіт (за встановленою формою) за поточний рік про свою діяльність та діяльність підпорядкованих йому бібліотек;
 - 3.26.4. створює базу даних бібліотек професійно-технічних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області (міста);
 - 3.26.5. надає методичну та консультативну допомогу;
 - 3.26.6. вивчає, узагальнює та впроваджує в практику роботи бібліотек професійно-технічних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області (міста) вітчизняний та зарубіжний досвід;

- 3.26.7. консультує освітянські бібліотеки з питань впровадження у практику їхньої роботи новітніх інформаційних технологій;
- 3.26.8. готує публікації для професійних видань з актуальних питань діяльності бібліотек;
- 3.26.9. бере участь у розробленні організаційно-управлінської документації та методичних матеріалів, які готує ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського;
- 3.26.10. готує і передає до ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського пропозиції до „Зведеного плану інформаційно-видавничої діяльності освітянських бібліотек та основних заходів з підвищення кваліфікації бібліотечних працівників освітянської галузі України”;
- 3.26.11. спільно з головним науково-методичним центром – ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського та бібліотекою ЦППО АПН України проводить наукові дослідження з проблем бібліотекознавства, бібліографознавства та інформаційної діяльності;
- 3.26.12. контролює виконання чинних нормативно-правових актів у сфері освіти, науки, культури й бібліотечної справи, постанов, рішень Бібліотечно-інформаційної ради при Президії АПН України, методичних рекомендацій ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського;
- 3.26.13. бере участь у наукових конференціях, семінарах, нарадах тощо;
- 3.26.14. організовує підвищення кваліфікації працівників бібліотек професійно-технічних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області (міста) (проводить науково-методичні семінари, стажування нових бібліотечних працівників, засідання методистів по роботі зі шкільними бібліотеками тощо);
- 3.26.15. бере участь у розробленні програми і навчально-тематичного плану підвищення кваліфікації бібліотечних працівників ІІІПО, проводить заняття (лекції) на курсах;
- 3.26.16. вивчає потреби бібліотечних працівників області (міста) у підвищенні кваліфікації;
- 3.26.17. бере участь в атестації працівників освітянських бібліотек області (міста);
- 3.26.18. завідувач БЦ входить до складу Науково-методичної ради з питань удосконалення діяльності мережі освітянських бібліотек, створеної при ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського.

IV. Управління, штат та структура

- 4.1. Керівництво і контроль за діяльністю БЦ здійснює ректор або проректор з науково-методичної роботи ІІІПО, які затверджують регламентуючу й планово-звітну документацію БЦ, відповідають за

створення відповідних умов для його функціонування (забезпечення сучасною електронно-обчислювальною, телекомунікаційною й копіювально-множувальною технікою, а також необхідними програмними продуктами).

- 4.2. Загальне керівництво й організацію роботи БЦ здійснює його завідувач.
- 4.3. Завідувач БЦ призначається наказом ректора ІІПО. Інші працівники БЦ призначаються і звільняються за поданням завідувача БЦ.
- 4.4. Завідувач БЦ повинен мати базову бібліотечну освіту, стаж роботи за фахом не менше 3-х років.
- 4.5. Співробітники БЦ повинні мати базову бібліотечну або педагогічну освіту, стаж роботи не менше одного року.
- 4.6. Для забезпечення діяльності БЦ щодо упровадження інформаційних технологій до штатного розпису вводяться посади інженера-програміста, медіаспеціаліста, оператора ПК.
- 4.7. Посадові обов'язки завідувача та співробітників БЦ визначаються відповідно до функціональних обов'язків, передбачених кваліфікаційними вимогами, трудовим договором та посадовими інструкціями.
- 4.8. Посадові оклади (ставки заробітної плати) усіх співробітників БЦ встановлюються відповідно до чинного законодавства.
- 4.9. Бібліотечні працівники підлягають атестації згідно з чинним законодавством.
- 4.10. Трудові відносини співробітників БЦ регулюються трудовим законодавством України та колективним договором ІІПО.
- 4.11. Структура і штатний розпис БЦ розробляються індивідуально для кожного ІІПО з урахуванням обсягів й складності робіт, що виконуються у БЦ, а також бюджетних коштів, передбачених для розвитку БЦ. Структурними підрозділами БЦ можуть бути: абонемент, читальний зал, книгосховище, сектор інформаційно-бібліографічної роботи, аудіо- відео зал, зал роботи з мультимедійними та мережевими документами, міжбібліотечний абонемент, міні-видавничий комплекс та ін.
- 4.12. Для вирішення актуальних питань діяльності БЦ на правах дорадчого органу в ІІПО може бути створена Бібліотечно-інформаційна рада, до складу якої входять керівники структурних підрозділів та співробітники ІІПО.
- 4.13. Придбання документів у фонд БЦ та інші витрати здійснюються за рахунок коштів ІІПО відповідно до встановлених нормативів. Використовуються також цільові внески спонсорів, громадських організацій тощо, надходження за додатково виконані Бібліотекою послуги.

- 4.14. БЦ розміщується в ізолюваному, пристосованому приміщенні, яке відповідає умовам обслуговування користувачів, зберігання бібліотечних фондів, створення аудіо-відео, комп'ютерних зон, забезпечується необхідним бібліотечним обладнанням і бібліотечною технікою.
- 4.15. Режим роботи БЦ встановлюється ректором або проректором відповідно до внутрішнього трудового розпорядку ІІПО. Щоденно дві години робочого часу виділяються на виконання внутрішньої бібліотечної роботи. Один раз на місяць у БЦ проводиться санітарний день (у цей день БЦ користувачів не обслуговує).

V. Права, обов'язки та відповідальність.

- 5.1. БЦ має право:
- 5.1.1. Розробляти структуру, штатний розпис і правила користування БЦ;
 - 5.1.2. Самостійно визначати зміст та форми своєї діяльності відповідно до мети і завдань, визначених у даному Положенні;
 - 5.1.3. Ознайомлюватися з темами науково-дослідних робіт, отримувати від структурних підрозділів ІІПО матеріали та відомості, які необхідні для вирішення завдань, що стоять перед БЦ;
 - 5.1.4. Визначати джерела комплектування фондів; БЦ має пріоритетне право на отримання документів, що видаються у рамках регіональних програм книговидання і першочергове право на придбання документів з фондів освітянських бібліотек області (міста), що ліквідуються;
 - 5.1.5. Встановлювати згідно з правилами користування БЦ суму застави за користування рідкісними і цінними виданнями, а також вид і розмір компенсації за збитки, завдані користувачами;
 - 5.1.6. Здійснювати господарську й економічну діяльність з метою розширення переліку послуг та розвитку БЦ;
 - 5.1.7. Залучати у порядку, встановленому законодавством, додаткові фінансові ресурси за рахунок добровільних пожертв і внесків юридичних і фізичних осіб. Залучення додаткових ресурсів не повинно впливати на розмір фінансування БЦ з бюджету ІІПО;
 - 5.1.8. Представляти ІІПО на конференціях, семінарах, круглих столах з питань бібліотечно-інформаційної роботи;
 - 5.1.9. Брати участь у конкурсах на отримання грантів;
 - 5.1.10. Брати участь (на конкурсній або іншій основі) у реалізації державних й регіональних програм розвитку бібліотечної справи;
 - 5.1.11. Надавати платні послуги;
 - 5.1.12. Бути членом бібліотечних об'єднань і асоціацій;

- 5.1.13. Щорічно брати участь у засіданні Науково-методичної ради з питань удосконалення діяльності мережі освітянських бібліотек, створеної при ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського;
- 5.1.14. Вести листування з іншими бібліотеками та установами.
- 5.2. БЦ зобов'язаний:
 - 5.2.1. Інформувати користувачів про усі види послуг, що надає БЦ;
 - 5.2.2. Надати користувачам можливість використання своїх фондів;
 - 5.2.3. Забезпечувати наукову організацію фондів і каталогів;
 - 5.2.4. Дотримуватися у своїй діяльності чинних бібліотечних стандартів і нормативів;
 - 5.2.5. Обслуговувати користувачів згідно з правилами користування БЦ;
 - 5.2.6. Не допускати державної або іншої цензури, яка обмежує права користувачів на вільний доступ до інформаційних ресурсів;
 - 5.2.7. Не використовувати відомості про користувачів БЦ та їхні інтереси з будь-якою метою (крім наукової) без їхньої згоди;
 - 5.2.8. Забезпечувати режим роботи БЦ відповідно до потреб користувачів і внутрішнього розпорядку ІППО;
 - 5.2.9. Звітувати про свою роботу ІППО, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського.
- 5.3. Співробітники БЦ мають право на:
 - 5.3.1. Основну щорічну відпустку за відпрацьований рік, згідно із Законом "Про відпустки" та додаткову відпустку відповідно до колективного договору;
 - 5.3.2. Встановлення доплати за вислугу років;
 - 5.3.3. Встановлення надбавок та доплат за розширення зони обслуговування або обсягу виконаних робіт (до 50 % посадового окладу);
 - 5.3.4. Підвищення своєї кваліфікації на курсах, участь у роботі методичних об'єднань, наукових конференцій, семінарів, нарад, круглих столів з актуальних питань бібліотечної справи;
 - 5.3.5. Представлення до різних форм заохочення, нагород та відзнак, які передбачені для працівників освіти та культури;
 - 5.3.6. Вступ до бібліотечних об'єднань і асоціацій.
- 5.4. Співробітники БЦ несуть відповідальність за:
 - 5.4.1. Своєчасне і якісне виконання планових завдань та подання звітних документів;
 - 5.4.2. Дотримання трудової й виконавської дисципліни згідно з нормативно-правовими актами про працю в Україні та колективним договором між працівниками і керівництвом ІППО;

- 5.4.3. Дотримання відповідних норм і правил, установлених у галузі бібліотечної справи;
- 5.4.4. Збереження бібліотечних фондів згідно з чинним законодавством;
- 5.4.5. Виконання функцій, передбачених цим Положенням.

Перелік провідних освітянських бібліотек МОН України та АПН України

Бібліотека Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти АПН України

заснована у 1952 р.

бібліотечний фонд – **103 253** прим.

завідувач бібліотеки – **Розуменко Ніна Михайлівна**

м. Київ, віл. Артема, 52-А

тел (044) 481 38 25

Бібліотека Вінницького обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників

бібліотечний фонд – **41 271** прим.

завідувач бібліотеки – **Стесяк Олена Анатоліївна**

21100 м. Вінниця, вул. Грушевського, 13

тел. (0432) 32 05 61, факс: (0432) 32 39 21

Бібліотека Волинського обласного навчально-методичного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів

заснована у 1939 р.

бібліотечний фонд – **43 020** прим.

завідувач бібліотеки – **Сміховська Валентина Євгенівна**

43021 м. Луцьк, вул. Винниченка, 31

тел. (0332) 72 16 41, факс: (0332) 4 61 12

e-mail: info@vippp.Lutsk.ua

Бібліотека Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

заснована у 1939 р.

бібліотечний фонд – **34 481** прим.

завідувач бібліотеки – **Гонік Єва Григорівна**

49006 м. Дніпропетровськ, вул. Свердлова, 70

тел. (056) 42-22-39

e-mail: ONBIC@rambler.ru

Бібліотека Донецького обласного інституту післядипломної освіти

заснована у 1937 р.

бібліотечний фонд – **18 623** прим.

завідувач бібліотеки – **Дей Валентина Анатоліївна**

23055 м. Донецьк, вул. Артема, 129-А

тел. (0622) 92 21 18

e-mail: ipo@skif.net

Бібліотека Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

бібліотечний фонд – **36 090** прим.

завідувач бібліотеки – **Лузан Віра Вікторівна**
10014 м. Житомир, вул. Михайлівська, 15
тел. (0413) 37 35 96
e-mail: zippo@polesye.net

Бібліотека Закарпатського інституту методики навчання і виховання, підвищення кваліфікації педагогічних кадрів
заснована у 1946 р.
бібліотечний фонд – **19 458** прим.
завідувач бібліотеки – **Кот Анюта Павлівна**
88000 м. Ужгород, вул. А. Волошина, 35
тел. (0312) 23 43 22, факс: (0312) 23 42 74
e-mail: ipk@univ.uzhgorod.ua

Бібліотека Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
заснована у 1939 р.
бібліотечний фонд – **86 700** прим.
завідувач бібліотеки – **Крижко Людмила Володимирівна**
69035 м. Запоріжжя, вул. 40-років Радянської України, 57-А
тел. (0612) 34 82 12
e-mail: zoippo@mail.ru

Бібліотека Івано-Франківського інституту післядипломної педагогічної освіти
бібліотечний фонд – **27 422** прим.
завідувач бібліотеки – **Полторацька Лариса Миколаївна**
76000 м. Івано-Франківськ, вул. А. Міцкевича, 3 а/с 21
тел. (0342) 23 11 84, факс: (0342) 22 23 87
e-mail: admin@ippo.if.ua

Бібліотека Київського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти педагогічних кадрів імені В.О.Сухомлинського
заснована у 1999 р.
бібліотечний фонд – **47 956** прим.
завідувач бібліотеки – **Суткова Валентина Олександрівна**
09107 Київська обл., м. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 47
тел. (263) 5 12 41
e-mail: cnpi@kristti.kiev.ua

Бібліотека Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
заснована у 1939 р.
бібліотечний фонд – **38 073** прим.
завідувач бібліотеки – **Воловоденко Вікторія Павлівна**
25006 м. Кіровоград, вул. К. Маркса, 39/ 63
тел. (0522) 32 24 78, факс: (0522) 32 24 78
e-mail: inset@host.kr.ua

Бібліотека інституту післядипломної педагогічної освіти АР Крим

заснована у 1933 р.

бібліотечний фонд – **32 281** прим.

завідувач бібліотеки – **Кірякова Людмила Анатоліївна**

95001 м. Сімферополь, вул. Леніна, 15

тел. (065) 27 45 15, факс: (056) 27 45 15

e-mail: info@krippo.crimea.edu

Бібліотека Луганського інституту післядипломної педагогічної освіти

заснована у 1939 р.

бібліотечний фонд – **59 975** прим.

завідувач бібліотеки – **Струсь Марина Анатоліївна**

91031 м. Луганськ, вул. Слав'янська, 1-Б

тел. (0642) 54-53-17, 54 40 30

e-mail: lipo@mageal.net

Бібліотека Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

бібліотечний фонд – **17 499** прим.

завідувач бібліотек – **Замрикіт Наталія Романівна**

79007 м. Львів, вул. Огієнка, 18-А

тел. (0322) 72 36 08

e-mail: korgh@ukr.net

Бібліотека Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

бібліотечний фонд – **43 873** прим.

завідувач бібліотеки – **Коваленко Людмила Миколаївна**

54001 м. Миколаїв, вул. Адміральська, 4

тел. (0512) 35 44 77, факс: (0512) 35 63 35

e-mail: resorse@moippo.mk.ua

Бібліотека Одеського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

65014 м. Одеса, вул. Нахімова, 8

тел. (0482) 22 87 30

завідувач бібліотеки – Пулатова Ельвіра Хасанівна

e-mail: odessa-inst@farlep.net

Бібліотека Херсонського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів

заснована у 1944 р.

бібліотечний фонд – **40 016** прим.

завідувач бібліотеки – **Алексєєва Наталія Василівна**

73034 м. Херсон, вул. Покришева, 41

тел. (0552) 54 02 00, факс: (0552) 54 02 55

e-mail: suitti@norma4.ks.ua

**Бібліотека Полтавського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти**
заснована у 1939 р.
бібліотечний фонд – 25 683 прим.
завідувач бібліотеки – **Александрова Любов Анатоліївна**
36029 м. Полтава, віл. Жовтнева, 64
тел. (053) 56 53 98
e-mail: root@ipe.poltava.ua

**Бібліотека Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти**
заснована у 1940 р.
бібліотечний фонд – 44 315 прим.
завідувач бібліотеки – **Богамазюк Вікторія Іванівна**
33028 м. Рівне, віл. В. Чорновола, 74
тел. (0362) 22 22 02
e-mail: roippo@mail.ru

**Бібліотека Сумського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти**
бібліотечний фонд – 42 834 прим.
завідувач бібліотеки – **Єрофєєва Ірина Ігорівна**
40007 м. Суми, вул. Римського Корсакова, 5
тел. (0542) 33 03 29, 33 40 67
e-mail: oippo@cable-tv.sumy.ua

**Бібліотека Тернопільського обласного комунального
інституту післядипломної педагогічної освіти**
заснована у 1939 р.
бібліотечний фонд – 25 200 прим.
завідувач бібліотеки – **Сіньковська Інна Михайлівна**
46027 м. Тернопіль, вул. Громницького, 1
тел. (0352) 25 38 61
e-mail: admin.@ippo.edu.te.ua

**Бібліотека Харківського обласного науково-методичного
інституту безперервної освіти**
заснована у 1939 р.
бібліотечний фонд – 25 114 прим.
завідувач бібліотеки – **Жеребкіна Зоя Геннадіївна**
61037 м. Харків, віл. Пушкінська, 24
тел. (057) 731-27-76
e-mail: onmibo@kharkov.com

**Бібліотека Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти**
бібліотечний фонд – 32 150 прим.

завідувач бібліотеки – **Введенська Світлана Йосипівна**
29000 м. Хмельницький, Майдан Незалежності, 1
тел. (0382) 26 45 04, факс: (0382) 26 03 86
e-mail: hmoiuv@oiuv.infocom.khmelnitskiy.ua

Бібліотека Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників
бібліотечний фонд – **36 250** прим.
завідувач бібліотеки – **Маяцька Леся Федорівна**
18003 м. Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1
тел. (0472) 64 41 07, факс: (0472) 64 24 39
e-mail: tatyana_rk@mail.ru

Бібліотека Чернівецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
бібліотечний фонд – **16 587** прим.
завідувач бібліотеки – **Антоненко Лариса Михайлівна**
58000 м. Чернівці, вул. І. Франка, 20
тел. (0372) 2 73 26
e-mail: ipo@cv.cv.ukrtel.net

Бібліотека Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
заснована у 1944 р.
бібліотечний фонд – **42 949** прим.
завідувач бібліотеки – **Кашпур Людмила Борисівна**
14021 м. Чернігів, віл. Слобідська, 83
тел. (0462) 2 40 49, факс: (0462) 2 51 07
e-mail: ippo@cn.relc.com

Література.

1. Анотування як процес аналітико-синтетичної переробки інформації: Метод. посібник / Авт.-укл. В.І. Лутовинова. – Х.: Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди, 2003. – 44 с.
2. Діяльність бібліотек обласних (міських) інститутів післядипломної педагогічної освіти у 2000-2004 рр.: Інформ.-аналіт. огляд / Уклад. В.П. Здановська, наук. ред.. П.І. Рогова. – К.: ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського.–2005.–25 с.
3. Положення про мережу освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України: Затв. Спіл. Наказом М-ва освіти і науки України та Акад. пед. наук України від 30.05.2003 р. №334/31 // Шкіл. б-ка плюс. – 2003. – №3/4. – С.1 - 4.
4. Примірне положення про спеціальну навчально-педагогічну бібліотеку обласного ІППО //
5. Рогова П.І. Інформатизація бібліотек навчальних закладів України / П. Рогова, Ю. Артемов // Директор шк. Україна. – 2006. – №10. – С.38 - 41.
6. Традиційні каталоги наукових бібліотек освітянської галузі: Організація, ведення й редагування: Метод.рек. / Лобановська І.Г., Гаврилюк Р.П., Помчалова О.Г., Дубова Л.Г., Іванова Н.С., Гузняєва І.А., Коваленко С.Г.; За заг.ред. Лобановської І.Г.; АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. – К., 2006. – 166 с.
7. Укладання друкованих каталогів книг громадянського друку (XVIII- початок XIX ст.) із фондів бібліотек України: (Метод. посіб.) / Уклад. Р.С. Данова; Наук. ред. П.І. Рогова; Держ. наук.-пед. б-ка ім. В.О. Сухомлинського, Нац. парлам. б-ка України. – К., 2005. – 124 с.